

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР

СВЕТИ САВА
SAINT SAVA

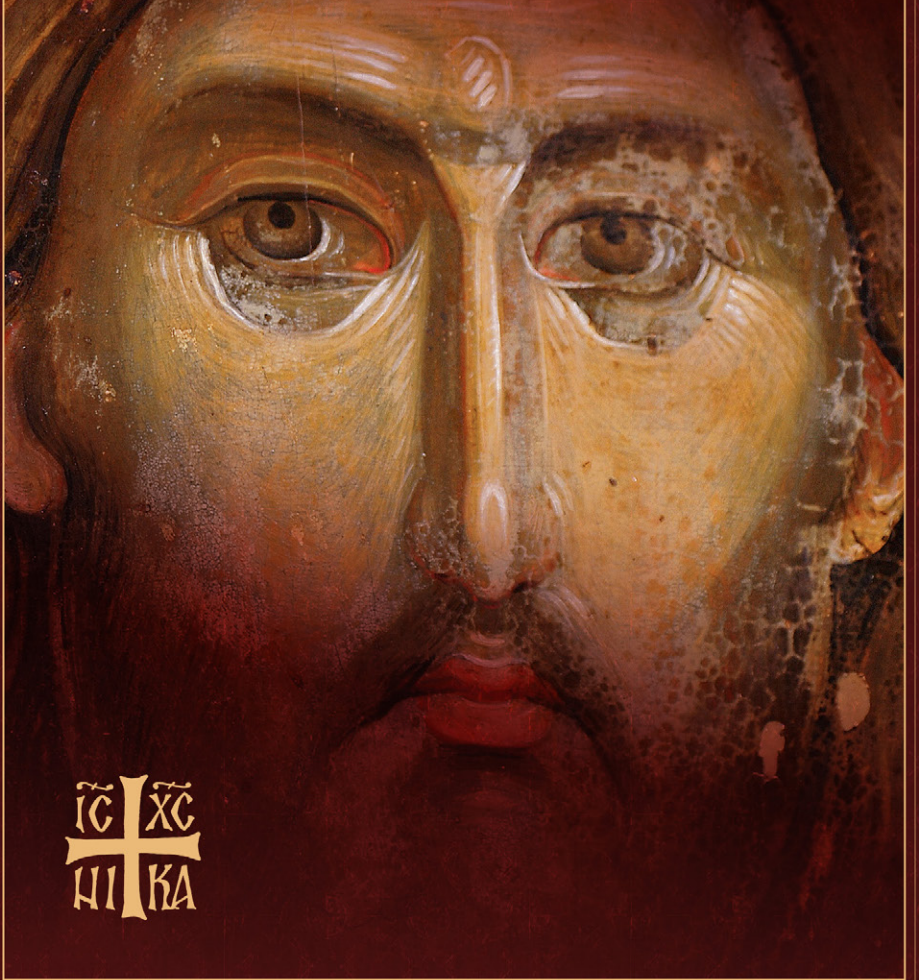
SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Васкршњи

година 2022

број 50

ГЛАГОЛИК

IC XC
NI KA

ГЛАСНИК

Часопис ЦШО Светог Саве, Ванкувер

ИЗ САДРЖАЈА ВАСКРШЊЕГ БРОЈА

Васкршња Посланица

Епископ канадски Митрофан 2

**Свети Севастијан
Џексонски**

Свети владика Николај 9

**Хришћани пред
изазовом пандемије**
Јереј Вук Милишић

16

**Пост и исповест нису
услов за свето причешће**
*Патријарх српски
Порфирије*

49

ENGLISH SECTION

**Introduction
to Orthodoxy**
from vimaorthodoxias.gr 60

**Our Problem
with Forgiveness**
Katherine Kelaidis 61

Васкрсења је дан,
просветимо се празником,
једни друге загрлимо,
рецимо браћо и онима који
нас мрзе,
опростимо све Васкрсењем,
и овако ускликнимо:

„Христос васкрсе из мртвих,
смрћу смрт уништи
и онима који су у гробовима
живот дарова“.

(Пасхална стихира)

С благословом Његовог Преосвештенства

Епископа Канадског господина др. Митрофана

(ISSN 1708-0584) Гласник излази од 1970.

Главни и одговорни уредник: јереј Вук Милишић

Уређивачки одбор: јереј Марко Радмановић, Ален Пуача

Уредница дечије секције: Драгана Кузмановић-Лекић, Драгана Радмановић

Графички и технички уредник: Ален Пуача

Илустровани орнаменти: orthodoxartsjournal.org

Glasnik, 505 East 63rd Avenue, Vancouver, BC V5X 2K3 Canada

Телефон: 604-327-6572

Издаје и штампа: СПЦ Св. Саве у Ванкуверу

Како је дивна ова црквена пјесма, коју пјевамо ових дана, прослављајући Васкрсење Христово! Она нас позива на радост, али нас позива и на предуслов за радост, а то је да опростима свима и загрлимо свакога. Само тако празник има снагу да дотакне најдубље струне нашега бића и обузме нас својом смислом и садржајем. Само тако ћемо видјети Христа живога и нас живе у Њему.

“ШТО ТРАЖИТЕ ЖИВОГА МЕЂУ МРТВИМА” (ЛК.24,5)

У овој запитаности апостола Луке крије се истински смисао наше хришћанске радости и наше цјелокупне вјере. Сваке године, овај празник нас позива да свијет и живот сагледамо из перспективе сасвим другачије у односу на ону коју нам свакодневно нуди песимистични свијет у коме живимо. Васкрс нам доноси вијест да је побјеђен коначни непријатељ људскога рода – смрт.

Браћо и сестре препоручујући вашој пажњи васкршњи број овога часописа, поздрављам Вас најрадоснијим поздравом,

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Свештеник мр Вук Милишић

О ВАСКРСУ

2022

НЕ БОЈ СЕ, ЈА САМ ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ И ЖИВИ;
И БИЈАХ МРТАВ И СВО ЖИВ САМ У ВИЈЕКОВЕ
(ОТКР. 1. 17-18)

Овако описује јављање Васкрслог Христа писац пророчке књиге, љубљени Његов ученик св. Јован Богослов. Ево нама свима наде који се зовемо Његовим именом (Дела 11, 26; I Петр. 4, 16) да, и ако умremo, живећемо у другом животу и, на крају овога света, васкрснућемо. Је Он, као Син Божији и Спас света, треба у свему да буде први (Кол. 1, 18; I Кор. 15, 23). Он нам је отворио врата Царства небеског која нико не може више затворити. То је за нас највећа радост да ћемо вечно с Њим живети. Залог нашег живота јесте Његов живот и залог нашег васкрсења јесте Његово Васкрсење (I Кор. 15, 22). Јер, како рече један наш велики богослов: *«Пре свега, Васкрс има општечовечански значај. Јер је својим Васкрсењем Богочовек решио главни проблем човековог бића: проблем смрти. А тиме и живота....Васкрсењем је Богочовек убризгао у људску природу серум бесмртности и*

објавио људе за брсмртнике».

Ми треба да будемо сваког часа свесни и благодарни не неизмерној љубави Бога Оца који нам је дао Сина Свога да ниједан који верује не погине него да има живот вечни (Јн. 3, 16). А кад нам је Њега даровао онда нам је све дарове с Њим даровао. И тај дар, највећи дар Сина Божијег нама, Његово Васкрсење, не прослављамо једанпут годишње, као друге празнике, него сваке недеље у години. А то је због тога што је то *«Празник над празницима и славље над слављима».* Још је у другом веку после Христа велики хришћански писац Климент Александријски рекао како прави верник, испуњавајући заповест Јеванђеља, чини сваки дан даном Господњим, јер удаљује од себе зле помисли и прима добре помисли славећи Васкрсење Господње. И та светоотачка мисао је остала и остаће у Православљу увек актуелна. Ради тога је Св. Серафим

Саровски поздравља свакога кога би сусрео: *Христос васкрсе, радости моја!*

Драга браћо и сестре,

Већ више од две године свет се бори са пандемијом Ковид-19. Многи су прерано изгубили мајку и оца, брата или сестру, супруга или супругу, кума или пријатеља. И она се још није смирила. Поменимо и нашу браћу на многострадалном Косову и Метохији који већ деценијама трпе прогоне и страдања пред лицем овосветских моћника. А многи су и положили животе своје за одбрану колевке Српства. Сетимо се погрома који се десио пре 18 година. Нека Господ наш, који има власт над животом и смрћу, подари преминулима вечно Царство своје, а живима нека убрише сваку сузу са очију њихових (Откр. 7, 17).

Ових пак дана наишла су ратна искушења, не само на наш род него на цело Правослађе, па и сав свет. Неко је успео да посеје семе мржње међу браћу. Пре свега, отац лажи (Јн. 8, 44; Мт. 13, 31-32, 36-39), па онда они који се држе старе проверене изреке: *Divide et impera- Завади па владај!* Због тога свакодневно упутимо молитве Господу нашем Исусу Христу, Богу мира (Еф. 2, 14-17; Сол. 5, 23), да унесе свој мир и љубав међу нашу православну браћу Русе и Украјинце, и да нас све избави од искушења, видљивих и невидљивих непријатеља. Не заборавимо да све ово што

нам се дешава јесте због наших сагрешења, као што се дешавало и изабраном народу (Пон. Зак. 28. гл.). Али верујемо речима св. Апостола Павла: *«Друго вас искушење није снашло осим човјечијег; вјеран је Бог који вас неће пустити да се искушавате већма него што можете, него ће учинити са искушењима и крај, да можете поднијети» (1 Кор. 10, 13).*

И поред свих ових невоља, ускликнимо са Светим Пророком: *«Ево дана који створи Господ, радујмо се и веселимо се у њему» (Пс. 117, 24).*

Благодарни смо вам, драга браћо и сестре, што сте одвојили од себе и приложили од срца нашој Епархији, манастиру и својим црквама, као и свима онима којима је била потребна помоћ. Нека вам Васкрсли Господ врати у Својим вечним добрима.

На крају, од срца вас све поздрављам најрадоснијим поздравом:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

Ваш молитвеник пред
Васкрслим Господом Исусом
Христом,

ЕПИСКОП КАНАДСКИ

+ Мширофр

О ПАСХИ

Теодор Студит
превео са руског Горан Дабетић

Њуша се радује доласку Пасхе, зато што јој она носи спокој и олакшање мноштва тешкоћа. Зашто с таквим нестрпљењем чекамо Пасху, која долази и одлази? Нисмо ли је празновали и много пута раније? И ова ће доћи и отићи – у данашњем веку нема ничег постојаног, али дани наши пролазе као сен, и живот бежи слично ономе како преноси гласоноша. И тако до оног часа док не достигнемо крај садашњег живота. Шта, питаће неко, зар да се не радујемо Пасхи? – Не, напротив, хајде да јој се радујемо много више, али оној Пасхи која се дешава сваког дана.

**Шта је то Пасха?
– Очишћење грехова,
скрушеност срца, сузе
бдења, чиста савест,
умртвљивање земаљских
удова: блуда, нечистоте,
страсти, лоших жеља и
сваког другог зла.**

Ко се удостоји да достигне све ово, тај празнује Пасху не једанпут у години, него сваки дан. Међутим, онај ко није приборан, него се јавља робом страсти, неспособан је да учествује у празнику. Како

може празновати онај ко за бога има утробу, или онај ко се распаљује од плотских жеља, или је обузет среброљубљем, роб је таштине и заробљеник других страсти? Међутим, ја верујем, браћо, да ви нисте такви. Наш живот је ништа друго до припрема за празник: псалмопојање смеђује се псалмопојањем, познање познањем, поучавање поучавањем, молитва молитвом – слично неком кругу који води и сједињује нас са Богом. О, колико је предиван монашки живот! Колико је блажен и преблажен! Дакле, браћо, пожуримо у сусрет Пасхи и празнујмо је сваки пут што је могуће боље, умртвљујући страсти и васкрсавајући врлине, подражавајући Господу, који је „*пострадао за нас, оставивши нам пример, да бисмо ишли по Његовим*

траговима ” (1Пт. 2, 21). Скупа са васкрсењем и твар, збацујући са себе зимску суморност, као неку умртвљеност, поново цвета и оживљава. И ево, ми видимо земљу озеленелу, море примирено, животиње како скачу и све се мења на боље. Нисам случајно казивао о овоме. Хоћу да подвучем, ако чак и бездушно и оно што нема разума толико сапразнује пресветлом васкрсењу и украшава га, онда колико је више нама, удостојеним да имамо разум и будемо лик Божији, потребно да се украшавамо и миомиришемо! Истински миомир Христов јесте онај ко се непрестано украшава врлинама, о чему нам сведочи апостол, говорећи: „*Јер смо ми Христов миомир Богу*” (II Кор. 2, 15). Додајмо такође да је и Адам, пре него што је пао, био миомир Богу, украшен бесмртношћу и непропадљивошћу и да је пребивао у небеским созерцањима. Зато је он, као неко миомирисно и многоцветно лимуново дрво, био посађен у рају. Миришимо и ми, браћо, духовним миомиром, којим свако од нас, слично највештијем произвођачу парфема, може учинити себе, сакупљајући врлине. Тај миомир је благословен; тај миомир је пријатан Богу; тај миомир привлачи анђеле и одвраћа демоне.

Када прође Пасха и заврши се празник, нека не мислимо да су се окончали радост и празновање, зато што имамо могућност радовати се и празновати

непрестано. Како то може бити? – То је могуће ако увек имамо у себи живо сећање страдања Спаситеља нашег Христа, то јест да је Господ славе био распет за нас, сишао у гроб и васкрсао у трећи дан, саваскрсавајући и саоживљавајући нас, тако да ми можемо рећи заједно са апостолима: „*Не живим више ја, него живи у мени Христос. А што сад живим у телу, живим вером у Сина Божијег, који ме заволе и предаде себе за мене*” (Гал. 2, 20). У овоме се за нас састоји смисао тајне: умрети за свет и живети само за Бога. Дакле, неопходно је и после Пасхе бдити, молити се и бити трезвен, плакати и просвећујући се, сваки дан вољно умирати, непрестано се отуђивати од тела и давати себе Господу, умртвљавајући плотске жеље. Не говори: Четрдесетница се већ завршила. – За оне који се подвизавају Четрдесетница се увек наставља. Не говори: ја се већ много година подвизавам и сада ћу мало да предахнем. – У овом животу нема одмора. Не говори: ја сам се већ постарао у врлини и ничега се не бојим. – Увек постоји опасност пада.

Сатана је многе који су остарели у врлинама у једном моменту свргао у грех. Тако да „*који мисли да стоји, нека пази да не падне*” (I Кор. 10, 12). Зато је неопходна опрезност и умереност како у сну, тако и у храни, пићу и свему осталом, како би тело радило неко време и не би нас збацило – слично дивљем ждребету, које је прегризло

узду – у провалију греха. Ако ма када паднемо услед непажње, тада неодложно погледајмо на распетог Исуса и Господа славе, и исцелиће се душа наша. Као што су некада и Израилћани, када су их уједале отровне змије, погледали на бронзаног змаја и исцељивали се.

Вама је познато да лукаве помисли уједају као змије, уносећи у душу отров, који треба одмах удаљити, зато што, ако остане у души, прети нам смрт. Осим тога, ви сами видите, како пролеће рађа у човеку крв и жеље. „*Плот жели супротно духу, а дух супротно плоти*” (Гал. 5, 17) и ако побеђује једно, трпи пораз друго. Дакле, будимо пажљиви да се наша душа не би поробила телом, већ светковала над њим. Тркач се не сматра победником ако протрчи један или два стадија, него целу путању. И нама није довољно да се подвизавамо само током Четрдесетнице или Педесетнице, зато што, ако не проживимо цео свој живот у подвигу, избегавајући замке ђавола, нећемо примити венац победе. Зато, браћо моја, наставимо добри подвиг, још проливајмо зној, стичући врлине, још више прекаљујмо плот, поробљавајмо тело, одгонимо страсти, увек носећи „*на телу умирање Господа Исуса*” (2Кор. 4, 10). Нека се не прекидају сећања на Пасху само зато што је празник већ прошао, него нека увек имамо пред собом спасоносна страдања нашег Господа, Његово распеће, погребене, васкрсење, како

бисмо, непрекидно се сећајући њих, пребивали непоробљени страстима.

Сав наш живот с надом гледа на вечну Пасху, зато што садашња Пасха, иако је и велика и важна, јавља се, као што кажу Свети Оци, само као лик оне Пасхе. Ова се празнује у један дан и пролази, а она је вечна. „*Ни жалости ни јаука, ни бола неће бити више, јер прво прође*” (Откр. 21, 4). Тамо је вечна радост, весеље и ликоване, тамо је глас оних који празнују, лик оних који светкују и созерцање вечне светлости. Тамо је блажена Христова трпеза с изобиљем вечних блага.

Памтећи све ово, Свети су храбро претрпели сво страдање, мењајући лишавање у срећу, тескобу у утеху, мучења у радост, подвиге у наслађивање, смрт у живот. И ми, стремећи ка овој вечној Пасхи, добродушно и одважно претрпимо – молим вас, браћо – садашње, и наш Добročинитељ и Владика Бог, ако му будемо верно служили до краја, удостојиће нас да се наслађујемо ове вечне и небеске Пасхе, којом нека се наслађују сви благодаћу и човекољубљем Господа нашег Исуса Христа, распетог и погребеног и васкрслог, Његова је сила и слава, са Оцем и Светим Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

Извор: Наведени одељци су из 1, 2, 6, 66. и 73. слова „Катихизиса” преподобног Теодора Студита.

СВЕТИ СЕБАСТИЈАН ЦЕКСОНСКИ

Свети Владика
Николај Великомировић

За време анексије Босне свратио сам једно вече код покојног Чеде Мијатовића у Лондону, који је тада становао у Redklif Gardens. Ту ми беше представљен овај наш велики мисионар и духовник, кога сам пре тога познавао само преко његових писаних књига и беседа. Те речи биле су чаробне за мене. Ја сам се свом душом зарадовао, пошто сам имао прилике да се са њиме лично тада упознам. Да упознам тог великог Србина и праву и искрену душу.

Године 1915. довезао сам се железницом Санта Фе у Сан Франциско. На станици приступио ми је један средњовечан свештеник и представио ми се: -Ја сам архимандрит Севастијан Дабовић. -А, ви сте тај велики хришћански мисионар о коме ми је господин Чеда Мијатовић говорио. Он се доброћудно осмехнуо.

Такав је увек био: сама доброћудност, кротост, тихост и трпељивост. Тако је остао до смрти.

Док смо се возили у трамвају, он је у говору прелазио са континента на континент, са океана на океан, као из собе у собу. Њему је све то било блиско и обично, као за мене

далеко и необично. То је било пре двадесет пет година. Ко би тада могао слутити да ћу ја, као Епископ жички, опојати и сахранити тога српског мисионара у манастиру Жичи 1940. године! Но, стварност превазилази све људске слутње и снове. А стварношћу управља промисао Божји. Заиста, промисао Божји у животу покојног оца Севастијана сасвим је јасан и диван. Просто, као план једнога домаћина у погледу њиве и радника на њиви, тако је план Божји у погледу овог нашег мисионара у Новом свету очигледан, смишљен и целисходан. Ми ћемо изнети тај план, па нека читаоци сами суде.

Севастијан Дабовић родио се у Сан Франциску, у Калифорнији, 9. јуна (по старом) 1863. године, од оца Илије и мајке Јелене. На крштењу добио је име Јован, вероватно по Светом Јовану, крсној слави Дабовића. Илија Дабовић отселио се у Америку из Боке Которске, где је кућа Дабовића била чувена од старине. Он је био међу првим српским емигрантима који су отпловили на дрвеној лађи у Америку и један од најређих који су били решени да остану бесповратно у Америци. И та околност значајна је за будућност малог Јована Дабовића. У то време сиромашни људи ходили су у Америку искључиво да зараде новац, да би се после имућни вратили у свој Стари крај. Није

било ни једног српског свештеника ни калуђера у тим земљама. Било је мало руских и грчких свештеника. Но, ови свештеници долазили су у Америку из истих побуда као и остали емигранти – да зараде доларе и да се врате што пре у своју домовину. Нико од њих није знао енглески језик, нити се ко трудио да научи.

Међутим, православни народ у тој великој земљи множио се све више, које рађањем, које досељавањем. Осећала се потреба у једном свештенику–мисионару, који би то био из љубави и убеђења; који би волео Америку и знао енглески и који би као такав служио као веза између Православља у Новоме свету и православних митрополија у Староме свету. С једне стране, и између православних насеобина и америчких светских и црквених власти. Свевидећи Бог увидео је ту потребу и изабрао за ту мисију малога Јована, сина Илије Дабовића.

Јован се замонашио у својој дванаестој години и добио име Севастијан. И поред тога, када му је било осамнаест година, наговарали су га Срби и Руси да се ожени, па да им буде стални свештеник, јер је православна колонија у Сан Франциску по свим верским потребама зависила од руских војника-свештеника са ратних бродова, који су с времена на време свраћали у луку тога града. Једно су хтели људи – а друго Бог. Слободан и ничим невезан, несребичан и одушевљен мисионарством, то је једини Србин рођен у Америци који се до сада

замонашио. И први и једини.

Тако, дакле, у двадесетој години почиње монах Севастијан свој мисионарски рад. Прво га Руска Црква запазила и дала му чин за чином, одликовање за одликовањем и све шира овлашћења и све веће послове. Тек после двадесет година Руска Црква у Србији, Црној Гори и Војводини наименовала га је начелником Српске духовне мисије у Америци. То је била само једна форма. У самој ствари отац Севастијан био је то и раније. И шта све он није био! Био је тумач и путовођ руским епископима и многим православним свештеницима, који су без знања језика и познавања људи и прилика долазили у Америку. Био је главни, и кроз деценије једини, тумач православне вере и Цркве пред Американцима. Па, путујући парох за све насеобине православне широм Америке и Канаде, које нису имали свога пароха. Па, организатор људи за подизање православних храмова, и српских, и руских, и грчких и арапских. Па коресподент са свима Православним Црквама у Европи и Азији, који је излагао стање и потребе разних националних група и молио за помоћ било у свештеницима, било у књигама и одеждама. Емигранти, полуписмени или неписмени људи, налазили су у “оцу Дабовићу” (како га је цела Америка звала) свога духовног пастира и посредника за општење са њиховим дотичним архијерејима у домовини. Па, увек тражени и жељени говорник и предавач на безбројним религиозним

скуповима по Америци. Па, апологета Православља, који је састављао књиге и брошуре и писао чланке, дописе и исправке по новинама бранећи православну веру од заблуделих и злонамерних напада. Па, путник, вечити путник, чије ниједно путовање у животу није било ради задовољства него само ради ширења праве вере, утврђивања православних у вери и организовања православних Црква у Новом Свету. Колико је пута прокрстарио преко Америке и Канаде, ни он сам није могао срачунати. Но, говорио нам је да је петнаест пута препловио Атлантски океан и неколико пута Тихи океан. У Јапану је служио са чувеним руским мисионарем и крститељем Јапанаца, епископом Николајем. Русију је посећивао више пута. Био је у Антиохији, Јерусалиму и Цариграду, где је објашњавао пред патријарсима верско стање њихових сународника у Новоме свету и указивао на њихове потребе. Био је на Цетињу код митрополита Митрофана Бана, и у Београду код митрополита Михаила, Инокентија и Димитрија, и у Карловцима код патријарха Георгија Бранковића. Био је у Румунији због потребе Румунске Цркве у Америци. Био је неколико пута на Аљасци и Алеутским Острвима где је крштавао

тамошње Ескиме и снабдевао их Јеванђељима на ескимском језику. На Аљасци је са српским исељеницима подигао две српске цркве, од којих је једна посвећена Светом Сави јер је много волео Светог Саву овај Американац по рођењу. И прву српску цркву коју је он са српским колонистима подигао у Америци, у граду Џексону, посветио је он Светоме Сави.

Онизак и мршав, вазда болешљив и сиромашан. Ко би рекао да је овај неизгледни човек био такво моћно оружје у рукама Божјим? И то кроз више од пола столећа. Али кад Бог хоће да се Он види, мање се види човек.

Последњих десет година архи-

мандрит Севастијан провео је у нашој земљи. Потуцао се, сиромах, од манастира до манастира, тражећи свуда да нешто користи Цркви. Познавалац света, пун искуства и духовне мудрости, он је заиста користио свакоме ко се искрено приближио њему. Многи наши људи вређали су га и понижавали, јер нису знали дела његова и заслуге његове, него су судили на око, по његовом старачком изгледу. Но, он је био човек мисионарске трпеливости и јеванђелске кротости. Прелазео је преко увреда у гледао је вазда велике светске видике. Схватио је да он, некад најпотребнији пастир Православне Цркве на западној хемисфери, више није био тамо потребан. У Америци су организоване јаке Православне Цркве, са неколико десетина епископа и стотина свештеника, са манастирима, богословијама, штампаријама и црквеним књижарама. Он никад није рекао: - Ту је мој први труд и мој зној. Не. Он је све то приписивао Богу Промислитељу, Који је преко њега зидао Своју Цркву у том делу света кроз пола столећа. Најзад се приволео Жичи. Дуже време ту је пробавио, па је опет ишао у Београд да се лечи. У Београду га је придржавао и тешио у старачким данима јеромонах Јелисеј - Бог да му плати! Опет је дошао у Краљево. Но, ни ту му се није седело. Пожелео је сунце сунчане Боке. Вукла га је жеља у прадедовски крај. Сви смо га од тога одвраћали, јер смо видели да му се крај приближује. Али, он је

остао упоран. И опет, отац Јелисеј притекао му је у помоћ из превелике љубави и отпратио га је у Херцег Нови. После само неколико дана он нареди да га одмах врате у Жичу. Да оде по њега синђел Јован Рапајић, уредник "Мисионара", кога је покојник волео као рођеног сина. Оде са јеромонахом Василијем из манастира Благовештења и допрати га у Жичу - и њима двојици нека Господ даде праведну награду за утеху старцу мисионару! Довели су га изнурена, но при чистој свести. Крајем новембра сусрео сам се са њим последњи пут, и то ме је дубоко гануло. Сетио сам се кад сам се први пут са овим нашим богоугодником сусрео, пре двадесет година, када сам био, још као јеромонах, на станици у Сан Франциску. Кроз мисли обновио сам наш тадашњи сусрет. Боже, колико си моћан и велик!

Пришао сам самртнику, помиловао га по светлом и интеллигентном челу и упитао: -Да ли још штогод желите, оче архимандрите? -Ништа осим Царства Небеског. То су биле његове последње речи.

Тачно у дванаест сати тога дана, 20. новембра, предао је душу своју Богу у светосавској Жичи отац Севастијан, највећи мисионар Србин модерног времена, мисионар светског стила и светскога значаја. Колико је он био поштован, доказ је што је његовој сахрани прису-

ствовао амерички конзул, са го- спођом, из Београда, са великим и скупоценим венцем америчког посла- ника г. Лена. Јер је покојник био, и до смрти остао, амерички грађа- нин и поданик. Та дивна пажња од стране званичне Америке дирнула је до суза све присутне. Сад знамо, говорило се после, зашто је Аме- рика велика, зато што уме да цени синове своје.

Ето, тако се завршио један пло- дан рад, један српски живот који није знао шта је тешкоћа и шта је немоћ. Пре три месеца монашко гробље у манастиру Жичи добило је још један гроб. Крај монаха-пе- сника Валеријана Бошњаковића и архимандрита хилендарског Ра- фаила, сахрањен је и архимандрит Севастиан Дабовић, велики Србин, мисионар светскога стила и учени богослов. Архимандрит Севастиан Дабовић, рођен 9. јуна 1863. го- дине на крајњем истоку Северне Америке, у Сан Франциску. Њего- ви родитељи дошли су у Америку из Рисна у Боки Которској. Ме- ђу својим прецима архимандрит Дабовић имао је многе знамените духовнике, поморске капетане и угледне људе трговачког реда и на- ционалног значаја. Истовремено са српским научио је и енглески језик и до краја живота остао је пред- ставник американизма у ономе што је најбоље у Америци – непрекидне активности и непрекидног оптимизма. Још у дубокој старости он се сећао погребна председника Лин- колна. Ако се узме да му је тада би- ло нешто више од две године, онда

је то збиља нешто изузетно.

Покојни Дабовић учио је Ду- ховну академију у Петрограду и Кијеву. Замонашио се 1877. године и као ђакон био је члан конзисто- рије, наставник богословске школе и проповедник на енглеском језику у катедралној руској цркви. Као јеромонах, Дабовић је обилазио своју паству по целој Америци и у многим местима подигао прве цр- кве. У три маха био је на Аљасци и допирао чак до Алеутских острва. Урођеници су га необично воле- ли. Тако су му једном приликом поклонили рогове од лоса, дугачке преко пет метара, које су нашли у великом леденом брегу. Те кости, које је почивши Дабовић добио као знак изузетне пажње од урође- ника, и данас се налазе у српском одсеку музеја у Сан Франциску. Први патријарх обновљене Руске Патријаршије, тадашњи амерички епископ Тихон, даровао му је своју митру једном приликом кад је слу- жио заједно са њим у српској цркви у Чикагу, и вратио се у Њујорк без митре. Вредност те митре износила је једну хиљаду рубаља у злату. Њу је архимандрит Дабовић уновчио, како би са тим новцем исплатио зграду српске цркве у Чикагу. Ту, у Чикагу, у чувеној старој и пра- вој кланици, Дабовић је пронашао Проку Јовкића, доцније познатог песника који се потписивао “Србин Слободановић“ и “Нестор Жучни“. Архимандрит Дабовић извадио је Јовкића из смрада кланичког, иако су се томе жестоко успроти- вили песников отац и маћеха. На

својим мисионарским путевима и ради организовања православних националних Цркава у Америци, Дабовић је петнаест пута прешао Атлантик, а десет пута пловио је по Пацифику. На океану који се зове Тихи, доживео је највеће буре у малим дрвеним и примитивним паробродима. Исто тако, почивши Дабовић је три пута доживео бродолом и једва се спасао.

Поред организовања самосталне Српске Цркве у Америци, Дабовић је истовремено био и први иницијатор за оснивање Бугарске, Румунске и Сиро-арабијске Цркве у Америци. Једини Србин који се није у Америци одао трговини или заради, већ монаштву и духовном подвигу, био је овај архимандрит који се слободно може уврстити у ред мисионара светског стила. Увек сиромашан, благ, истрајан, необично је волео наше сиромашне раднике у америчким рудокопима и највећи део своје делатности посветио је баш њима. Племе Калоша или Клинкита он је покрстио после узалудних покушаја руске мисије.

Виђени људи америчког Црвеног крста, политичког и општег јавног живота, необично су ценили поштење, разложност и лојалност овога архимандрита. Између свих представника многих православних Цркава у Америци, Департман статистике у Вашингтону обратио се баш њему 1901. и следећих година, тражећи од њега да изгради статистику православних верника свих народности на територији Сједињених Америчких Држава. За

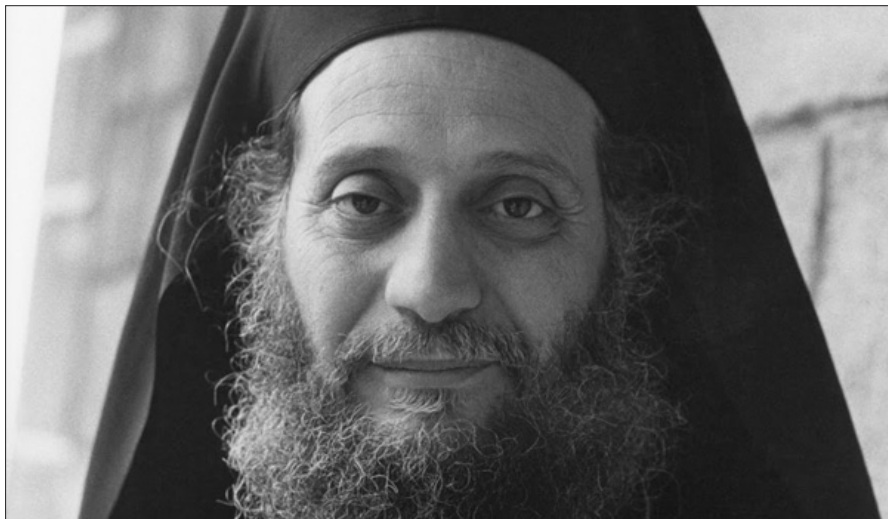
време рата, почивши Дабовић са својим многобројним везама и познанствима у многоме је допринео упознавању америчке јавности са нашим националним проблемима. Године 1917. Дабовић је отворио први Југословенски биро за информације у Њујорку. Дobar Србин, добар Словенин, почивши Дабовић био је у исто време и добар Американац. Све то њему ништа није сметало да буде и веран син велике Америчке републике.

Последње године свога живота почивши Дабовић провео је у постојбини својих предака, најчешће уз владику Жичког. И смрт га је затекла, у дубокој старости, у светосавској Жичи. Многе цркве које је подигао у Америци, покојни архимандрит Дабовић посветио је Светом Сави. У многим својим чланцима и предавањима он је редовно ширио култ Светог Саве и, на крају, дочекао је да своје последње дане проведе у светосавској Жичи, на чијем је гробљу и сахрањен.

ХРИСТОС ЈЕ СВАГДА И У СВАКОМ ТРЕНУТКУ

СТАРАЦ ЕМИЛИЈАН СИМОНОПЕТРИТСКИ:

Христос је овде, хита онде, посвуда је присутан, свагда и у сваком тренутку.

Ми спавамо, а Он надневши се над нама дела.

На свакојаче начине нам чини добро, на хиљаде начина.

Шта све не смишља и шта све не користи да би нас спасио!

Невидљиви постаје присутан и видљив, док Га ми сматрамо одсутним.

Користи све начине да би нас спасао.

Бива отац, мајка, учитељ, лекар, хвалећи нас и разгаљујући, чинећи да се забринемо и потресајући нас, али и лечећи и спасавајући.

Допушта болест и смрт. Бива страшан, али такође и сладосно мио и драг.

Користи сваки повод да би нам се приближио, али поштујући слободу нашу. Нас ради бива сиромаш, али и богат.

Мења начине, облике, изговоре, да свагда све спасе.

ХРИШЋАНИ ПРЕД ИЗАЗОВОМ ПАНДЕМИЈЕ

*свеишеник мр Вук Милишић,
парох у Ванкуверу,
Британска Колумбија*

У првим вијековима хришћанске ере, хришћани су се суочавали са ништа мањим изазовима од оних са којима се ми, њихови потомци по вјери, сусрећемо данас. Историја је забиљежила различите болести, заразе, куге, искушења, о којима, кад читамо, увелико подсјећају на ова данашња. Примјера ради, двије страшне пандемије су погодиле римски свијет. Прва, позната као Антонијева или Галенова куга је, пред крај другог вијека, трајала чак неколике деценије. Друга, позната као филовирус, средином трећег вијека, покосила је империју, од које се, по свједочењу историчара, заправо никад није ни опоравила. У четвртм вијеку епидемија је погодила и египатску пустињу, покосивши притом више од трећине монаштва.

Основна разлика између тога и нашег времена је у томе, што су се у стара времена информације доста спорије шириле, а много тога је остало површно

забиљежено, остављајући простора за различите спекулације. У сваком случају, постоји довољно свједочанстава о томе како су се рани хришћани понашали у таквим околностима, какав је принципијелно био њихов став, те сходно томе, шта су предузимали у таквим приликама.

Рани хришћани у кризним временима

Мисија Цркве је, према јеванђелисти Јовану (Јн. 20. гл.) почела са три ствари које нам, последњих двије године, изгледају веома блиске: сузама; закључаним вратима и сумњом. Након Христовог Васкрсења, Марија Магдалина је плакала у врту испред Исусовог празног гроба (Јован 20,1–18). Исте вечери ученици су се још увијек скривали, а врата су била закључана (Јован 20,19–23). Следеће недеље ученици су били у истој просторији, поново закључани. Апостол Тома је изјавио да никада неће повјеровати док се Исус не појави и докаже да је то заиста Он (Јован 20, 24–29). Исус је позвао Тому да

опипа ране на његовим ребрима, ожиљке који су свједочили његов идентитет, ране које су откривале његову љубав.¹

Када су у питању рани хришћани, оно што је евидентно у готово свим критичним околностима, али ништа мање и у њиховом свакодневном животу, је чињеница да им је Христов примјер био парадигма за сваки животни став. Тако, кад би се појавила нека озбиљнија болест, они би притицали у помоћ и његовали болеснике. Неријетко су и сами постајали жртве болести, што је изазивало дивљење у окружењу. Њихово свједочење је било непоколебљиво, управо зато што су знали да би њихов Господ управо тако поступао. Као његовим следбеницима, ниједан другачији приступ не би био аутентични знак учеништва и оданости љубљеноме Христу. Мноштво племенитих обичаја, на које се данас гледа као на социјална достигнућа, а које ми узимамо здраво за готово, у ствари су успоставили управо ти хришћани. Онда кад одговорност друштва није била да брине о сиромашнима и угроженима, ступала је на снагу хришћанска емпатија.

Хришћани у доба вируса Ковид-19 – прилика за мисију

У наше вријеме свјedoци смо великих промјена које је проузроковао вирус Ковид-19. Различите су реакције на његову појаву. Неки су у великом страху, код неких је страх, временом, попустио. Једни су, брзином свјетлости, у свим догађајима, везаним за вирус, препознали знакове последњих времена, својеврсну завјеру. Ништа од тога није новина. Теорије завјере нису биле непознате ни најранјим хришћанским заједницама. Ранији хришћански писци, почевши од Светих Јеванђелиста, стављали су Христа у центар и са Христом, као основном, кретали у рјешавање свих недоумица. Сваки покушај рјешавања дилеме без Христа као основе, без обзира колико изгледао изазовно или атрактивно, унапријед је осуђен на неуспјех.

Једина чињеница када је у питању вирус Ковид-19, коју можемо поуздано тврдити, чак и након двије године је, да о њему јако мало знамо. Признање те чињенице је најбољи почетак. Они који су убјеђени да знају о чему се ради, тумачећи појаву

1 N. T. Wright, *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and Its Aftermath*, Zondervan, 2020, стр. 76.

вируса као искључиву посљедицу гријеха, треба да се подсјете епизоде из 9. главе Јеванђеља по Јовану. Наиме, Исус и његови ученици наилазе на човека који је био слијеп од рођења. Ученици му постављају питање: *”И запиташе га ученици његови говорећи: Рави, ко сагријеши, овај или родитељи његови, те се роди слијеп? Исус одговори: Не сагријеш ни он ни родитељи његови, него да се јаве дјела Божија на њему.”* (Јн. 9, 2-3)

Изгнанство је у древном Израилу несумњиво (са пророчке тачке гледишта) било последица греха, па би спас од изгнанства значао опрост. Па ипак, Пасха (Излазак) се никада није односила на опрост. Јаков и његови синови

тешко да су били узори врлине, али Постање не прави никакву везу између те чињенице и других година ропства. Заиста, када глад погоди Блиски исток, они не кажу „Ах, то је зато што смо згријешили“, већ кажу: „Нули смо да у Египту има кукуруза.“ Не гледају уназад шта је могло да изазове проблем. Радују се да виде шта треба да предузму.² Из свих ових примјера, јасно је да треба да будемо пажљиви кад тумачимо узроке разних појава, каква је и вирус Ковид-19. Умјесто да трошимо вријеме одговарајући на питање зашто, треба да се руководимо примјерима из хришћанске прошлости.

У чувеној књизи Роднија

² Исто, стр. 45

³ Piper John, *Coronavirus and Christ, Wheaton, IL: Crossway Books, 2020, стр. 5.*

⁴ N. T. Wright, *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and Its Aftermath, Zondervan, 2020, стр. 86.*

Старка (Rodney Stark), Успон Хришћанства (The Rise of Christianity, 1996), он у четвртој глави износи убједљиве аргументе да је начин како су се хришћани опходили у вријеме различитих пошести увелико допринјео ширењу вјере. Често

је служило Богу него да сам био слободан.“ Што је тежа ситуација, то више може послужити Божијој сврси. Тако пандемија може послужити великом дјелу Божијем.³

Основни позив нас као хришћана, нарочито у оваквим

гдје је Бог у пандемији

„Тамо на првој линији фронта, пати и умире да би донио исцјељење и наду.“

се варамо мислећи да смо као Црква у неповољној позицији, не видећи шансе које нам се у таквој ситуацији отварају. Божија промисао често прави очигледне застоје који имају за циљ нешто много веће. Један такав примјер је личност пастора Христа Куличева, који је 9. јануара 1985. г. ухапшен и затворен. Његов ”злочин” је био у томе што је проповиједао у својој цркви иако је држава именовала другог човјека за пастора. Током свог боравка у затвору, он је проповиједао Христа на све могуће начине. По изласку из затвора је записао: *„И затвореници и тамничари су постављали многа питања, а испоставило се да сам тамо имао плодносније служење него у цркви. Моје присуство у затвору боље*

временима, је да будемо у молитви, можда и без ријечи, на мјестима гдје свијет болује. Управо у оним тренуцима када смо затечени како плачемо, погођени смрћу пријатеља или члана породице, или због немогућности да одржимо одговарајућу сахрану, или због ужаса што су милиони најсиромашнијих на свијету у опасности, или, једноставно, зато што су закључани, треба да се сјетимо ријечи познатог британског пјесника, умјетника и свештеника Малкома Гајта (Malcolm Guite) који на постављено питање - гдје је Бог у пандемији, одговара: *„Тамо на првој линији фронта, пати и умире да би донио исцјељење и наду.“*⁴

СХИМОНАХ ГЕОРГИЈЕ

ИЗ СТАРОГ РУСИКА

УЧЕНИК СТАРЦА ЈОСИФА ИСИХАСТЕ

Строго, тачно, трудољубиво и ревносно следећи традицију наших отаца, ваистину блажени Георгије достигао је савршенства, он је победа Православља и похвала Атона. Монах Јосиф Ватопедски (†2009) Једанпут је старцу Јосифу Исихасти дошао због духовног савета монах Георгије. По националности је био Србин и лоше је знао грчки језик. С тешкоћом нагађајући речи, Георгије је испричао да је, док је живео у свету и учио у Свето-Сергијевском богословском институту у Паризу, њега посетила толико обилна Божанствена благодат, да је оставио све и отишао у монахе. Али, ево, сада на таквом благодатном месту, на Атону, где је Георгије дошао ради већег богопознања, сасвим је престао да осећа благодат и зато му се чини да га је она напустила. Отац Георгије је помислио да се поново упуту у Париз, сматрајући да ће се тамо, где га је најпре посетила благодат, опет вратити. Старац Јосиф је одговорио полако, правећи између речи велике паузе, да би Георгију било лакше

да схвати. Старац је објаснио да све тако и треба да буде, да благодат увек тако дејствује с оним кога води ка духовном савршенству. „Благодат није отишла, и није је постало мање, и никада не постаје мања, зато што су Божанствени дарови непролазни (види: Рим. 11, 29), говорио је старац. Ти не осећаш благодат, али је она, као и пре, остала у теби, само сада не јавно за чула, већ као енергија. Благодат Божија увек пројављује себе на два начина: први ми називамо енергијом, а други – осећањем. Као енергија увек пребива у верујућима, зато што без благодати нико не би могао чак ни просто веровати. А као осећање благодат се јавља ако хоће да помогне човеку који се уморио, изнемогао у духовној борби или му прети било каква духовна опасност. У то време ти си био неискусан, ништа ниси знао о духовном животу, и благодат ти је пришла отворено у свој својој пуноћи и открила своје тајне да би те привукла ка духовном животу, да би те научила и дала ти снагу да се одрекнеш световног живота и

правилно се користиш даром Божијим. Благодат ти је помогла да све учиниш правилно. Данас си се успео на први ступањ – одрицање и странствовање. Сада се осећање благодати сакрило да би ти почео послушање Божанственој вољи и сам својим подвигом, својом верношћу заслужио благодат. Ето, зато ти овог часа не осећаш благодат онако као раније, када те је она призвала”.

После беседе са старцем Јосифом, Георгије ће остати у свом братству и више неће помишљати о повратку у

Георгија због његовог отвореног карактера, подвижничког духа и послушности. Још се одликовао невероватном физичком снагом, могао је узети три вреће са цементом и носити их од пристаништа Новог скита до келије наврх по стрмој узбрдици. „И од велике доброте се осмехивао”, сећао се архимандрит Јефрем. Монах Георгије, у свету Бранко Витковић, родио се у малом српском селу 1920. године. Са одличним је завршио школу, затим факултет војних инжењера. На почетку Другог светског рата су га заробили

и од велике доброте се осмехивао

Француску. Дошао је 1959. године, до старчеве смрти остало је свега неколико месеци. У то време старац Јосиф Исихаста живео је у келији Благовештења у Новом скиту. Отац Георгије се уселио у малену колибу, коју му је уступио један од монаха братства – такође Јосиф, прозван „Млађи”, каснији духовник манастира Ватопед. Отац Јосиф „Млађи” сећао се да су код оца Георгија имали чему да се поуче, он је имао ватрену духовну ревност, строгу пажњу према себи и брижљиво је чувао монашки устав. Други монах братства, сада архимандрит Јефрем Аризонски, причао је да је братија веома волела

и одвели у Италију, одакле је побегао у Француску. После окончања рата изучио је машинство и електротехнику у Минхену и богословље у Свето-Сергијевском богословском институту у Паризу. Одлучивши да себе посвети монаштву, 1954. године Бранко Витковић је кренуо на ходочашће у Свету Земљу, где је постао послушник у Лаври преподобног Саве Освећеног. Одатле је дошао на Атон, у српски манастир Хиландар. Након неког времена у трагању за усамљеношћу, монах Георгије је напустио општежитељни Хиландар и населио се у Старом, или, како га

још називају, „Брдском” Русику, који припада руском Свето-Пантелејмоновом манастиру. По речима архимандрита Јоаникија (Коцониса), аутора „Атонског отачника”, отац Георгије је био веома образован човек, знао је неколико језика и пре него се осамио у Старом Русику, носио је послушање библиотекара у манастиру Светог великомученика Пантелејмона. У Старом Русику је почео да испуњава послушање стражара, да одржава неугасиво кандило

погребењу. У то време у руском Пантелејмоновом манастиру било је мало монаха, а брига за велико манастирско домаћинство захтевала је људе. Руски монаси почели су да траже свог чуvara. Када је Георгије сазнао да оци Русика инсистирају на његовом повратку, није знао како да поступи. Оци братства саветовали су га да се врати у Стари Русик: „Покажи послушање”, говорио је Георгију отац Јосиф „Млађи”, „и примићеш награду од Бога”.

*ми смо деца Васкрсења, нама,
монасима, без пасхалне радости није
могуће ни живети ни спасавати се*

у цркви, налазећи се у кули, где је примио монашки постриг Свети Сава Српски, и убрзо су га обукли у велику схиму. Тада је и дошао у заједницу старца Јосифа Исихасте. Свега пола године успео је отац Георгије да проживи поред старца Јосифа. У последњим данима земаљског живота овог великог подвижника, Георгије је био непрестано поред њега, старајући се да му олакша болести. Када је старац нарочито страдао од гушења, отац Георгије је махао пред њим великим комадом картона. После успења старца узео је учешће у његовом

Уочи одласка отац Георгије је дошао на гроб старца, загрлио крст и рекао: „Да је наш старац жив, ја никада не бих отишао”. У Старом Русику, у то време практично запуштеном и делимично разрушеном, отац Георгије је живео у потпуној усамљености, проводећи време у молитви и посту. Свежег хлеба није јео никада, само суварке или подгрејану смесу брашна и воде. Његово рукодеље било је прављење венчића, које је мењао за шећер. Изузетно волећи природу, отац Георгије је по цео дан проводио у својој келији како утисци од лепоте природе

не би окупирали срце и ометали молитву. Само је ноћу излазио из келије и под отвореним небом обављао молитвено бденије по уставу свог учитеља, старца Јосифа Исихасте – чак и зими, када је у Старом Русику, који стоји веома високо изнад нивоа мора, било веома хладно. Веома је волео ноћну молитву. Тајанствено тиховање ноћи помагало је созерцању. Друго аскетско делање, које укроћује телесна кретања и ослобађа дух, било је за оца Георгија трпљење болести. Још за време школовања у Европи доживео је аутомобилску несрећу и повредио колена. Иако су ране зарасле, њих је свеједно било потребно залечивати, али се отац Георгије о томе није бринуо и трпељиво је подносио бол, подвезујући ноге крпама које су му долазиле под руку. Друго искушење за оца Георгија било је запаљење крајника. Понекад

му се због њих тако надувао врат да није могао да говори. Оставивши и њих без лечења, отац Георгије је добродушно трпео. Аскетизам за хришћанске подвижнике никада није био циљ сам по себи. Својим здрављем, животним удобностима, чак најминималнијим, монах Георгије је принео жртву ради Божанствене благодати, коју је немогуће стећи и задржати без аскетског подвига. Непрестано болестан, у потпуном сиромаштву, одрекавши се сваке радости коју човеку пружају предмети овог света, отац Георгије се увек радовао радошћу духовном, дочекујући госте пасхалним „Христос васкрсе”. „Ми смо деца Васкрсења”, волео је да каже отац Георгије. „Нама, монасима, без пасхалне радости није могуће ни живети ни спасавати се”. У својој књизи „Атонски

отачник” архимандрит Јоаникије (Коцонис), лично разговарајући са оцем Георгијем, пише о њему: „човек књиге, делатељ умне молитве и трезвености”, који је ходао „са својим штапом аскете и бројаницама, са очима устремљеним унутра, творећи молитву у ћутању”. Отац Георгије је говорио: „*Духовни живот је непрестано пребивање у Богу: Бићете у Мени, и Ја у вама (Јн. 15, 4)*. Ниједан човек не може се сматрати богословом без схватања апофатичког богословља². Догматске истине Цркве морају се доживети, познати у искуству. Због тога морамо вршити своју личну Пасху, свој прелазак³. *Ignoti nulla cupido* – о чему не знам, то и не желим. Ако не познамо Бога – ми Га и не налазимо. Познање Бога – то је Његово виђење, созерцање. Онај који види Бога – види дубине Његове⁴... Нама је

немогуће да будемо причасници Божије суштине, али се можемо причестити Његовим енергијама⁵. Нама је доступна слава коју зрачи суштина Божија. Просветљени одразом славе Божије, постајемо способни да видимо људске душе, да схватимо тешка места Светог Писма, да стекнемо савршено разумевање, да спознамо све⁶...

Световни људи и уопште световно расејава наш ум, чинећи нас спољашњим, старим људима. Ко може описати радост сједињења са Богом? Ова радост је неизрецива, то је Христос васкрсе за цео наш живот... Најбоља је молитва “*Господе, Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме*”. Настојатељ манастира Параклита, који је недалеко од Атине, архимандрит Тимотеј, срео је оца Георгија два дана пре његове кончине и дуго беседио са њим: „Отац Георгије је говорио одушевљено, његове

1 Види: Ефрем Филофейский, старец. *Моя жизнь со старцем Иосифом.*

2 „*Наш пут је пут апофатичког подвига кроз наше исцрпљивање у слеђењу за Христом, Који је исцрпео себе чак до крсне смрти (уп.: Фил. 2, 5–9)*”. – Софроний Сахаров, архимандрит. *О молитве.*

3 Реч „Пасха” у преводу са старогрчког значи „прелазак”.

4 „*А нама је Бог открио ово Духом Својим; јер Дух све прожима, и дубине Божије*” (Кол. 2, 2).

5 „*Нама је непозната суштина Божија, али нам је доступно искуствено знање Божанственог начина постојања*”. – Григорий Палама, свјатитељ. *Триади у зашиту священнобесмолствующих.*

6 „*Да се утеше срца њихова, да се сједине у љубави и у свакоме богатству пунога размевања за познање тајне Бога и Оца и Христа*” (Кол. 2, 2).

речи су биле веома дубоке и засноване на доживљеном. Хтео је да искаже све, да прича о свим својим духовним искуствима, да отвори све ризнице свога срца. Као да је предосећао да је то била последња беседа. Нисмо приметили како је протекло време. Било је већ иза поноћи, али отац Георгије је неуморно прелазео с једне теме на другу, и све време беседе у његовој левој руци непрестано

је живео за ближњег и Бога. По својој љубави он жели да се сви људи просветле и спасу, да осете неопходност да поделе с другима своје искуство... ” 8/21. септембра 1972. године схимонах Георгије отишао је Господу. Његова смрт била је мученичка: умро је од тровања печуркама. Оца Георгија су сахранили у келији Старог Русика, где се подвизавао. Чин погребња извршио је најстарији јеромонах из манастира Светог

Од иметка су код оца Георгија нашли само дрвени крст, нешто шећера, везицу планинског чаја и стару изношену мантију, у којој су и умотали тело ради погребња.

су се померале старе излизане бројанице...” Говорио је: „Наши први бојажљиви кораци ка врховима духовног живота су: а) ослобађање од страсти порока, слабости и томе слично; б) остављање осуђивања речима и у мислима; в) остављање пожељних световних ствари (богатства, славе, почести итд. и г) савршено мирна савест. Човек Божији не жели ни блажени живот, чак ни рај, него само славу Божију. Он је спреман на сваку жртву ради Бога Све набројано су неопходни услови, основе, припрема за велике напоре. За себе је он престао да живи, већ

Пантелејмона. Од иметка су код оца Георгија нашли само дрвени крст, нешто шећера, везицу планинског чаја и стару изношену мантију, у којој су и умотали тело ради погребња. И као што често бива на испраћајима светих људи, сви који су пришли да дају последњи целив новопрестављеноме, осетили су радост као на Васкрс.

ЛИТУРГИЈА И ФИЛМ

извор: Православље

Од свог настанка, филм се занимао за Бога и многи значајни теоретичари у филму су видели медиј који је способен да се бави и духовним реалностима. Истраживања теоретичара који су изучавали начин на који се најбоље исказује та стварност, углавном указују на превасходну важност формалног аспекта филма, односно, на потребу за одређеним стилем, а тај стил често повезују са формом богослужбених радњи и сакралне уметности уопште.

Мајкл Бирд (Michael Bird), на пример, у свом делу „Филм као јерофанија” говори о облику филмског реализма који функционише као „теологија

одоздо” (што је иначе фраза коју је користио теолог Пол Тилих на кога се Бирд ослања), односно, који тражи свето у дубинама саме реалности и у свакодневном. Бирд заступа и идеју да филмско бележење реалности треба у гледаоцу да пробуди осећај неизрециве тајне да би се могао окарактерисати као „духовни реализам” и да би био сведок феномена који Елијаде описује као пројаву нечег потпуно другачијег, што не припада овом свету и да би тако постао јерофанија – пројава светог.

Сузан Сонтаг (Susan Sontag) у делу „Духовни стил у филмовима Роберта Бресона” насупрот натуралистичком филму који се „даје сувише вољно” говори о филму који захтева труд и

Андреј Тарковски са Анатолијем Солинцином у Андреј Рубљев

подвиг од своје публике и који у гледаоца уноси спокој или стање духовне равнотеже. Под њеним утицајем Пол Шредер идентификује стилске елементе који чине темељ онога што он зове „трансцендентални стил”. Пре свега, наглашава изузетну важност форме и уздржаност глуме што су елементи карактеристични за религиозни ритуал, а такође указује на значај појединих облика сакралне уметности за одређивање елемената који формирају трансцендентални стил. Укратко, Пол Шредер одређује овај стил кроз парове супротности: „Трансцендентални стил бира ирационалност наспрам рационалности, репетицију наспрам варијације, божанско наспрам људског, свето наспрам профаног, интелектуалног реализма наспрам оптичког реализма, дводимензионалност наспрам тродимензионалности, традицију наспрам експеримента, анонимност наспрам индивидуализма” (P. Schrader, *Transcendental Style in Film*, 1972, 155). Кључне појмови који су у вези са овим стилем Шредер преузима од Жака Маритена. То су „оскудна” и „раскошна” средства од чије правилне употребе зависи успех овог стила. Иначе, Шредер наглашава да се аскетизам и уздржаност налазе на вратима трансцендентног.

ПОВЕЗАНОСТ ЛИТУРГИЈЕ И ФИЛМА

У хришћанском богослужењу Литургија заузима посебно место. Она је темељ Цркве и икона Царства Божијег. Из ње све извире и у њу све увире. Она је догађај сабрања свих на једном месту, не да би се природној заједници додала једна религијска димензија, већ да би се заједнички искусила и окусила једна другачија стварност, стварност Божијег Царства. Угледајући се на Литургију, филм који жели да говори о религиозном или да изрази оно што је свето или неизрециво, никако не би требало да прибегава калемљењу религијских елемената на природну структуру филма, већ да обликује посебан стил који је погодан да искаже оно што је аутор намерио. Обратићемо пажњу на то постоји ли сличност између етоса Литургије и начина изражавања филма који жели да говори о духовним реалностима.

Целокупно литургијско богослужење може да се разуме као путовање, кретање, узлажење у димензију Божијег Царства. Напушта се овај свет, али не зарад одласка у неки други, већ зарад понирања у дубљу реалност тог истог света која, иако тек треба да се оствари кроз његово преображење, на Литургији бива, као предукус, присутна већ сада и овде. Стога, улазак на

Петр Мамонов у филму Острво Павела Лунгина

Литургију није бежање од овога света већ долазак на узвишење са којег се свет може сагледати потпуније. У догађају Литургије сједињују се Бог и човек, небеско и земаљско, вечност и време, историја и есхатологија. Ништа се не уништава већ се кроз то јединство све преображава.

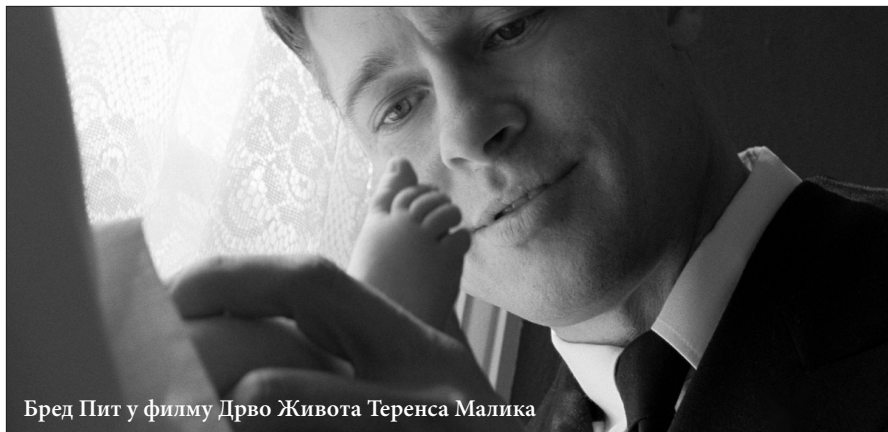
Када усмеримо поглед на филм као уметничко дело које садржи елементе духовног, видећемо сличну намеру. Човек који одлучује да учествује у догађају филма, оставља свој свет зарад уласка у кретање које ће га постепено узводити ка дубљем и ширем разумевању и сагледавању света из кога је првобитно изашао. Пол Шредер је сматрао да натприродно на филму представља само прецизније представљање реалног. Андреј Тарковски је, чак, веровао да „уметник који не покушава да досегне истину, који због споредних занемарује универзалне циљеве може бити

само слуга оном пролазном у времену, а позван је да служи бесмртности, трудећи се да учини бесмртним свет и човека у свету”.

СМИСАО ЛИТУРГИЈСКЕ ЕСТЕТИКЕ

Учинити свет и човека бесмртним је оно што жели и нуди и Литургија. Која средства Литургија користи за визуелно оприсутњење духовне реалности? Она поседује свој „наратив” о Христовом доласку, животу, страдању, васкрсењу, „о свему што се нас ради збило” (речи из Литургије светог Јована Златоустог), али он се не исказује препричавањем библијског текста или рационалним објашњавањем смисла тих догађаја. Литургија говори човеку кроз молитву, поезију, мелодију, кроз покрете, гестове, кроз златом проткане одежде, светлост свећа, мирис тамјана, звецкање кадионица, њихање полијелеја. Ко се по

Бред Пит у филму Дрво Живота Теренса Малика

први пут нађе на Литургији, много тога му неће бити јасно нити разумљиво, али ће осетити свечаност или светост догађаја, трепет или зачуђеност, задивљеност или усхићење, осетиће мирис и укус оностраног. Зато кључно питање није о чему је на Литургији реч, већ чега је она симбол. У бит литургијских симбола се не улази првенствено познавањем њиховог значења већ њиховим доживљајем, учествовањем у целокупности литургијског богослужења. Литургија нам не објашњава шта је светост Божија, већ ту исту светост пројављује, она је у својој целини епифанија светости Божијег Царства. Л. Бује пише:

„Тај религиозни трепет, та унутрашња вртоглавица пред Чистим, пред Недостижним, пред савршено другачијим и, заједно са тиме, осећај невидљивог присуства, пријањање таквој бесконачној љубави, тако лично љубави да, испитавши је, још

мање знамо шта називамо љубављу – само богослужење може предати тај јединствени и непреносиви опит свега тога... У богослужењу, он као да се излива са свих страна, из речи, гестова, из светлости, из миомириса, из нечега што је с оне стране свега, није од овог земаљског, али се њиме преноси...”

Филм као вишеслојно и многозначно уметничко дело се, такође, не може (и не треба) рационално рашчлањивати и анализирати при првом гледању, већ само доживети. Ерих Ромер је сматрао да савремени биоскопски посетилац, у настојању да разуме, заборавио да гледа. Поједини филмови захтевају да буду гледани без формулисања тумачења, да им се гледалац једноставно препусти, да зарони у филм као тајну која се полако разоткрива, али никад до краја, чак и када се рационално разложи на текстове, симболе, кодове.

УПОТРЕБА СИМБОЛА

Једно од средстава које обилато користе и филм (и уметност уопште) и хришћанско богослужење јесте „симбол”. Сам појам симбол садржи у себи питање односа са стварношћу, он је једна врста парадокса: и јесте и није стварност. Недељиво је везан за појам трансценденталног и премошћавање удаљености између коначног и бесконачног. Пол Тилих прави разлику између „знака” који указује на неку реалност, али у њој не учествује и „симбола” који учествује у реалности коју симболизује. Знак има задатак да информише, а симбол да сједини, да повеже, да пружи искуство. Спознати симболе у Литургији не значи научити њихова значења или открити шта су кроз историју представљали, већ дисати са оним чиме они дишу, дисати Божијом присутношћу. Литургија је тајна која се изражава симболима, а кроз симболе се отвара приступ догађају и омогућава учешће у њему. Сакраментална симболика, стога, није само спољашњи украс, већ форма Тајне.

И филмски уметници су обилато користили симбол и визуелне метафоре. Многи од њих су уочавали да оно што је духовно и трансцендентално не треба описивати и препричавати, већ само наслутити и сугерисати,

да би се заиста постигао циљ. Филм који настоји да додирне онострано и неизрециво мора задржати извесну тајанственост, недокучивост, нудећи гледаоцу назнаке и путоказе, помажући му да наслути, а остављајући му простор да сам учини покрет и подвиг, да се зарањајући у атмосферу и простор филма, загледа и у себе самог.

Кит Ридер, промишљајући нејасан завршетак Бресоновог филма „Новац”, пише: „Он нам говори о темељној недовршености Бресоновог дела, што оставља његову публику, у овом случају заувек, да тражи још, а то „још” је, можда, више него у његовом делу присутно у њима самима”.

Очигледно да и филм поседује тежњу да узведе човека на узвишење са ког може боље сагледати стварност и себе самог или бар угледати путоказе који ће га узбудити довољно да закорачи у неизвесно да би трагао за тајном постојања. И филм и Литургија, при том, повремено користе врло слична средства да би њихова суштина и циљ били што аутентичније дочарани и да би у човеку пробудили управо потребу за подвигом ка тајанственом и неизрецивом, чежњу за додиривањем недохватљивог, вољу за разоткривањем дубоко скривеног.

РЕЖИСЕРКА ЈЕЛЕНА ПОПОВИЋ

ОН БОЛЕСТИ НАШЕ НОСИ И РАНОМ ЊЕГОВОМ МИ СЕ ИЗЦЕЛИСМО

*Разговор водио
професор Горан Раденковић
(Богословија Св. Саве у Београду)*

Чудима светог Нектарија Егинског сведочили су многи његови савременици и следбеници, а данас је филм „Божији човек“, који говори о његовом животу, према сценарију и у режији Јелене Поповић постао својеврсно чудо. Ова биографска драма забележила је невероватне успехе у Грчкој, где га је за само пет недеља приказивања видело више од 300.000 гледалаца и довело га на прво место у биоскопима, а на Московском међународном филмском фестивалу 2021. добила

је Награду публике.

Јелена Поповић, ауторка филма, рођена је у Београду и у њему одрасла. Две деценије је живела у Сједињеним америчким државама где је радила као глумица, режисер, писац и продуцент, да би најзад, по промислу Божијем, дошла у Грчку и ту направила овај изванредни филм.

Било би погрешно рећи да уметник тражи тему. Она у њему сазрева као плод и тражи своје обликовање; то је рађање. Песник, напротив, нема ништа чиме би се поносио. Он није господар ситуације, он је њен слуга. Креативност је једини могући облик његовог битисања,

и свако ново дело за њега представља неизбежан чин. Осећај за ток одређеног низа потеза и законитости у којима се појављују, исказује се изкључиво када је присутна и вера у идеал – само вера подржава систем слика, то јест систем живота. Слажете ли се с овим?

Да. Слажем се. Кад су Достојевског ученици питали о чему да пишу, он им је одговорио: ‘Пишите само о оним стварима за које имате дубоко разумевање.’ Кад сам први пут прочитала причу о Светом Нектарију, осетила сам као да је скоро свака реч била угравирана негде у мојој души. Тај осећај је проузроковао жељу да направим филм. Сада када мало боље размислим, било је толико набоја у мојој души, као да се нешто товарило годинама; могу чак и да кажем да ме је нека мука натерала да се изразим, да покажем где стојим и шта мислим.

Снимили сте филм о Светитељу и изузетној личности у новијој историји спасења. Приближили сте нам ту кенотичну и страдалну страну живота човека Божијег. Како је текло снимање?

Било је доста препрека и потешкоћа, али и узбуђења и радости. Снимање је требало да почне шеснаестог марта 2020. године. Тог дана је проглашена пандемија и све је било затворено. Коначно, осмог јуна 2020. почели смо да снимамо. Снимали смо пет недеља па смо били приморани

да направимо паузу од скоро два месеца. Та пауза ми је омогућила да монтирам две трећине филма. Збигњев Прајзнер је урадио музику што ми је много помогло. Захваљујући свему томе имала сам веома јасну слику шта и како требе да снимим у преостале две недеље. Снимање је било завршено двадесет првог септембра 2020. Филм је био комплетно завршен и први пут приказан на Светој Гори у манастиру Ватопед јануара 2021. уочи празника светог Саве.

Гете је бескрајно у праву када напомиње да је добру књигу тешко читати, баш као што је тешко и написати је. Филмови, често гледају и препознају нас, а не ми филмове. Шта бисте рекли, ко су ваши гледаоци?

Људи који пате, надају се добру, питају се у чему је смисао њиховог живота.

Свакако је очекивано било да филм доживи велику гледаност у Грчкој. Али публика га је добро примила свугде где се приказивао. Да ли су Вас изненадиле реакције публике на Ваш филм?

Ја сам свакако пријатно изненађена. Мој приступ теми коју сам толико желела да изразим је био искључиво хуман и искрен. Баш зато што се филм бави тематиком религије, мени је био циљ да се лично што искреније изразим кроз сваки кадар, сваку сцену, сваку реч; да самим тим истински приближим светог Нектарија срцима и уму публике.

Ремек дело – то је у свом

апсолутном важењу савршен суд о стварности. Његов значај се мери свеобухватношћу којом се успешно изразила интеракција, игра између људске индивидуалности и духовног. Мислим, без претеривања, да сте створили ремек дело јер сам осетио трпљење и благослов. Осетио сам укус живота. Шта је живот по Вама, Јелена?

Ја верујем да је прави живот Онај Ко даје живот у изобиљу. Онај Ко је Живот, Пут и Истина. Ово се може разумети само ако се окуси. Кад се окуси онда су речи сувишне.

Режисер се обично труди да мизансцен набије експресивношћу доводећи до израза смисао сцене и њен подтекст . Ви сте нам дали слику Евед Јахвеа у личност Светог Нектарија Егинског. Светитељи су Богочовек продужен кроз векове. Један наш дивни колега је дао синчићу име Нектарије. Његов

култ је снажан у нас. Исаија вели: „Изникао је пред њим као изданак, као корен из земље сасушене. Није имао ни стас ни лепоту да бисмо га гледали, ни појаву да би нам се свидео. Презрен је био и одбачен од људи, пун бола и болести. Окретали су лице од њега, презрен је био и одбаћиван.“ (Ис 53 2- 4) Да ли бисте нешто рекли о смислу страдања?

Наш Свети Ава Јустин каже да су живот и сва страдања бесмислена без Богочовека Исуса Христа. Само у Богочовеку Христу живот добија смисао. Једино што ја могу да изразим на ову тему је делић мог личног искуства. До данас се сећам собе у Њујорку где сам живела кад ми је било 18 година. Сећам се момената кад је било јако тешко, момената кад се није знало где, одакле, куда. И онда баш у тим моментима безнађа појави се мир, топлина, осећај без

трунке страха, уверење да ниси сам, да је све у добрим рукама. То никада нећу заборавити.

Живо ткање уметичке слике Вас води кроз лепе пределе Грчке. Дочарали сте нам епоху нашег светитеља који је био и одличан историчар и научник. (Рад о њему ми је био објављен у Богословљу.) Пушио је и једну научничку лулу. Нисте стављали акценат на тај његов рад. Зашто?

Кад сам писала сценарио, морала сам да се одлучим о чему правим филм. О светом Нектарију можемо направити двадесет филмова, али режисер мора да одлучи која ће се тема прожимати кроз сваки кадар и сцену. Једна од главних тема мога филма је да жеља и глад за влашћу и богатством уништавају човека. Мој фокус је био на унутрашњости, на емоцији. Самим тим неки важни детаљи нису могли бити фокус јер би нас избацили из емоције и

ритма. Свети Нектарије је написао много дивних књига и надам се да ће његова дела бити доступна читаоцима у Србији.

Филм је уметничко дело на коме сарађује велики број људи, читав тим, а глумци представљају веома битан део тог тима. Ви сте за свој филм изабрали одличне глумце из различитих земаља који су заиста на платну проживели своје ликове. Арис Серветалис, грчки глумац у насловној улози, искрено и уверљиво је произнео лик Светог Нектарија. Познати руски глумац Александр Петров је изванредно одиграо улогу Костаса, ученика и пријатеља Св. Нектарија. Америчка филмска звезда Мики Рурк, чије појављивање у филму је изазвало највеће интересовање, имао је улогу парализованог човека који је доживео исцељење. Како сте изабрали ове глумце за свој филм и како је дошло до сарадње са

њима? Реците нам, молим Вас, нешто о раду са сваким од њих.

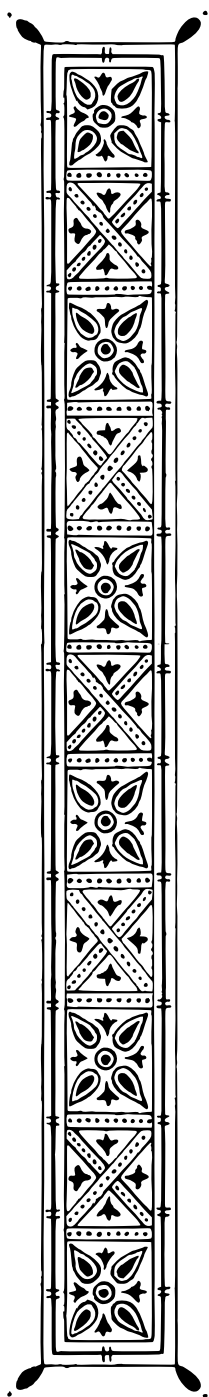
Познати филмски режисер Џон Хјустон је једном приликом рекао да обавља већину своје режије док бира глумце. Потрага за глумцима је била једна од пресудних ствари за мој филм. Поред очигледног талента, било ми је важно да одаберем глумце који и ако ни реч не проговоре, имају својства и квалитет особе коју играју. Најбољи пример за то је Арис Серветалис. Он је изванредан глумац, али он исто тако поседује ауру некога ко заиста може бити свети човек. Пошто смо филм снимали на енглеском језику за интернационалну дистрибуцију, били смо принуђени да одаберемо пар глумаца који су познати на светској сцени. Александар Петров је веома популаран у Русији и имали смо среће да је релативно брзо прочитао сценарио и пристао да игра улогу. Саша и ја смо детаљно разрадили његову улогу. Било му је кристално јасно шта је радио и чему је тежио у свакој сцени. Зато и без једне пробе (није било проба са глумцима), због јасно разрађеног конфликта, глумци су лако упливали у улоге. Што се тиче Мики Рурка, он ми је био на памети много пре почетка продукције. Пре доста година у Лос Анђелесу, била сам на премијери филма 'Залог'. Сећам се да се радња филма одвијала споро и тешко као и тема филма. Негде на средини филма појављује се Мики Рурк у

једној сцени са Џек Николсоном. Мики је практички имао монолог. Та сцена је била толико невероватно јака и срцепарајућа да је никада нисам заборавила. Када сам написала улогу парализованог човека, Мики Рурк ми је био на уму. Не може свако да игра парализованог човека на самрти који поводом чуда устаје и хода. То мора да буде изванредан глумац који зна шта значе патња и мука, коме се патња оцртава на лицу и који има срце да то покаже. Због привржености светитељима и вери Мики је пристао да игра мању, али јако тешку и значајну улогу. Не само да није било пробе, већ је Мики захтевао да уради сцену само једном, због тежине садржаја сцене. Тако је и било.

Након успеха филма „Божији човек“, да ли бисте волели да снимите филм о Светом Сави или неком другом нашем, српском духовном горостасу? Размишљате ли о томе?

Волела бих. Размишљам о томе.

ПРОПОВЕД

Један парохијан престао је да иде у цркву. Раније је сваког викенда одлазио. Време је пролазило и свештеник одлучи да га посети. Дошао је у његов дом; врата су била отворена и свештеник је ушао.

Бивши парохијан седео је сам поред камина. Угледавши свештеника, климну главом у знак поздрава и руком му показа место да седне.

Сместивши се удобно, свештеник поче да посматра дивну игру пламенова у камину. Ћутали су обојица.

Након неколико минута свештеник изненада устаде, узне клешта и са њима дохвати један пламени угарак, те га стави у страну, далеко од јединствене ватре. Затим поново седе. Ћутање потраја.

У међувремену, издвојени угарак престао је да пламти, снага му је јењавала и ускоро постаде хладан и црн. Свештеник устаде поново и клештима врати угашени угарак у ватру. Тренутак касније, он је поново почео да гори заједно са другима.

Остављајући клешта, свештеник, у тишини, крену ка вратима кад на прагу чу речи:

– *Хвала за посету и проповед у камину. У недељу ћу сигурно доћи.*

ВЕСТИ ИЗ НАШЕ ЦРКВЕНО ШКОЛСКЕ ОПШТИНЕ

Рождество Христово - Божић

На празник Рођења Христовог имали смо посебан благослов да заједнички са народом, после годину дана, литургијски прославимо овај велики и радосни празник. Прослави је претходио Бадњи дан када су освећени и подељени бадњаџи. Бадњаке су припремили заједничким снагама деца из Српске школе и фолклорне групе Вук Караџић. За овај празник обрадовали смо децу са пакетићима и штампали нови број Гласника - часописа наше цркве. Након божићне Литургије наши чланови и сестре су припремили свечани ручак.

Прослава Св. Саве

На Савиндан ове године смо прославили првог Српског Архијереја, а славски колач и кољиво су припремили кумови Горан и Катарина Ђурђевић. После освећења колача и кољива јавили су се нови кумови - породица Пуача, Ален и Александра са њиховом децом. У прву недељу по св. Сави ђаци из Српске Школе припремили су свечани Светосавски програм у којем су извели приредбу и бројне рецитације. После програма деци су уручени пакетићи које су припремиле попадије и председница КСС.

Прослава Св. Трифуна заштитника фолклорне групе Вук Караџић

Уочи Сретења, на вечерњој служби, наша деца и учитељи фолклорне групе Вук Караџић су принели славски колач и кољиво у част и спомен св. мученика Трифуна. Саборно су се помолили Богу и заштитнику да их благослови са напретком како у вери тако и у будућем раду.

Почетком фебруара наша фолклорна

SAVE THE DATE

October
2022 **8**SAINT SAVA
CHURCH50th
ANNIVERSARY

група се вратила на редовне пробе и тренутно се спремају за концерт који је заказан за 21. мај 2022. године.

Задушнице

Током месопусне суботе у цркви је служен општи парастос, након којег су свештеници посетили гробља на којима је извршен помен и преливени гробови. Ове године смо посетили четири гробља (Victory Memorial, Sunny Side, Port Coquitlam Cemetery и Forest Lawn), а у будуће уколико неко жели молитву на неком другом гробљу нека се обрати свештеницима.

Недеља Православља

Прва недеља Великог поста посвећена је победи православља над иконоборцима, а у овој великој победи потврђују се све раније победе наше цркве. У ову недељу смо учинили литијски ход око наше цркве носећи победоносно иконе и потврђујући тиме веру Отаца.

Уређивање Цркве и порте

Две седмице пред прославу Васкрса, наша црква је организовала уређивање цркве и дворишта како би на најсвечанији начин дочекали Празник над Празницима! Окупио се велики број људи који су у року од неколико сати уредили све што је било потребно. Наше сестре су послужиле ручак и домаћински угостиле наше вредне парохијане, а овим путем се захваљујемо свима који су се одазвали овој акцији.

Лазарева субота - Врбница

Овај радосни и дечији празник свечано је прослављен у нашој литургијској заједници. Током богослужења освећене су врбове гранчице и уприличена је Литија око наше цркве предвођена са нашом

децом. Деца и њихови родитељи заједно са свима присутнима су са звончићима објавили радосну вест Васкрсења Лазаревог и свечаног уласка Господњег у Јерусалим. Наше сестре су по обичају и на радост свих припремиле и послужиле посне

Заједнички излет светосавских школа у Ванкуверу

Љиљана Тољевић

Српска православна заједница у Ванкуверу је благословена са великим бројем дјеце и у Ванкуверу постоје двије Српске школе које одржавају редовну школску наставу недељом. Обе школе већ деценијама врше просветно-мисионарску мисију и имају знатан број српске дјеце која похађају наставу. Српска Школа Св. Сава делује при СПЦ Св. Сава и Српска Школа Св. Василије Острошки делује при СПЦ Св. Арханђела Михајла.

У склопу школске наставе школе организују излете ван редовних часова гдје дјеца имају прилику за дружење и одмор. Ове године са благословом свештеника о. Вука Милишића, обе школе су организовале заједнички излет на планину Сејмоур која се налази на крају сјеверног дијела града.

Учитељице Драгана Лекић из Српске школе Св. Саве и Љиљана Тољевић из Српске школе Св. Василија Острошког су у договору са свештеником и родитељима организовале излет на планину и у суботу, 19. фебруара дочекивале дјецу и родитеље који су стизали на планину. Родитељи и дјеца су провели неколико сати у заједничком дружењу и лијепој атмосфери на чистом планинском ваздуху. Дјеца су била озарена јер смо за њих организовали санкање за мању дјецу и тјубинг за старију дјецу. Након зимских радости на снијегу, сви смо се окупили око три рођенданске торте јер тог дана кратко смо прославили и три рођендана уз посластице за дјецу и родитеље. Била је ово дивна прилика за сложну сарадњу и дружење. Родитељи и дјеца су били срећни да смо имали прилику за овакав заједнички сусрет. Планирамо и заједнички излет за обе школе поново на крају школске године у мају.

Vuk Karadžić
Vancouver

FOLKLORNA GRUPA VUK KARADŽIĆ

ORGANIZUJE

GODIŠNJI KONCERT

Opet Zajedno

Subota, 21 Maj 2022 u 18:00 časova

Michael J. Fox Theatre

7373 MacPherson Avenue,
Burnaby, BC, V5J 2B7

Cena Karta

Odrasli: \$25.00

Deca (do 12 god): \$15.00

Prodaja Karta

Nine Mirković 778-862-4707

Nevena Ćorda 604-836-6454

КРАЈ ЈЕ НОВИ ПОЧЕТАК

*Пише Драгана Кузмановић-Лекић
Координатор и учитељица у српској
школи Свети Сава, Ванкувер*

Школа као институција од општег значаја за опстанак једног народа је у кризним периодима у прошлости веома често била тачка спајања и налазила начин да опстене уз помоћ вере и јединства појединаца. Вера у више циљеве и свест о значају школе као институције за многе је била светла тачка будућности, као светионик у тамним и дугим ноћима.

Са изазовима у којима функционише школа Свети Сава у последње две године, тачка

спајања је водила и мотивисала и родитеље и наставно особље да школа непрекидно ради и са много ентузијазма спроведе школски програм.

Много љубави је уткано у сваки час, сваки долазак, сваки сустрет, сваки разговор и са много позитивне енергије и вере се радовало сваком новом успеху. Шта је за нас успех и како га меримо? Не меримо успех оценама нити процентом на основу одређених анализа. Меримо успех по броју деце која долазе редовно на час са осмехом на лицу. Меримо успех по броју нових другарстава и остварених дубоких веза. Меримо успех и по пруженој помоћи

новопридошлим родитељима са децом. Меримо успех по људскости и сјају у очима услед туђе среће као наше личне. Осим академских достигнућа, то је за нас успех.

У овом далеком свету, школа као академска институција, осим образовне улоге, игра значајну улогу у очувању националног

идентитета и показало се да је веома велики број особа схватио значај школе у овим тешким и изазовним временима. Са поносом истичемо да се српска школа Свети Сава приближава крају школске године са 47 ђака, рапоревених у 4 групе. Током школске године у школи је радило 10 учитељица и

свима смо неизмерно захвални на труду, времену и вредном раду са ђацима. Такође се захваљујемо волонтерима и родитељима, који су несебично помогли у раду са ђацима, у школи и код куће.

Организоване су 3 велике кретивне радионице, светосавска приредба и зимски излет на планини Симур, заједно са другарима из српске школе Свети Василије Острошки.

За крај године планирана је завршна приредба, која би требала да личи на приредбе из неких бољих времена.

Комлетан школски програм је спроведен по плану и са радошћу се приближавамо завршници школске године. Уједно се радујемо и предстојећим васкршњим празницима, који нас на симболичан начин подсећају да је након сваког краја нови почетак.

Ускоро се завршава школска година, али са радошћу чекамо нови почетак у септембру. Дођите и упишите децу у школу Свети

Сава и радујете се са нама свим новим почецима, а и крајевима, јер да нема краја не би било ни бољих почетака.

Желимо вам свима добро здравље и радосне предстојеће празнике!

О ЉУБАВИ И ЧОВЕЧНОСТИ

Деца са посебним потребама су она деца којој више, много више него осталој деци, треба љубави, разумевања и помоћи. Њима смо посветили наредне странице „Светосавског звонца”.

На добротворном балу, на којем су прикупљена средства за школу за децу са посебним потребама, отац једног од ученика поделио је са присутнима причу, коју, сигурни смо, нико од њих неће заборавити. Отац се напре захвалио свима у школи, на великом труду, бризи и пожртвованом раду, а затим је наставио:

– Мој син, Синиша, не може да научи све оне једноставне ствари које могу друга деца. Није у стању да разуме и уради оно што могу сви његови вршњаци.

Жамор у сали је утихнуо, а Синишин тата је наставио:

– Верујем да, када телесно и ментално инвалидно дете, попут мог Синише, дође на свет, то је прилика да се јави и исказе боголикоост у човеку, односно, истинска људска природа.

Потом је наставио причу. Синиша и његов отац шетали су пред терена, где су дечаки из њиховог комшилука играли фудбал. Синиша је упитао оца да ли може да игра с њима. Отац је знао да већина дечака не би

желела да неко као Синиша игра у њиховој екипи, али је исто тако добро знао и колико би његовом сину значило да му дозволе да игра, колико би му то пружило осећај припадности и самопоуздања. Синишин отац је пришао једном дечачу поред аут-линије и упитао да ли би и Синиша могао да игра с њима. Дечак се у неверици окренуо према игралишту и рекао:

– Знате, ми губимо са 4:1, а ближи се и крај утакмице. Па... може, нека игра за нашу екипу, ставићемо га на позицију левог бека.

Синиша је, са широким осмехом, обукао дрес свог тима. Отац га је озарен гледао са мајушном сузом у оку и осећајем топлине у грудима. Дечаки су јасно могли да виде и осете срећу ганутог оца, који се радује што је његов син примљен у њихов тим. При крају утакмице Синишина екипа је дала гол из једне брзе контре, али је још увек губила са два гола разлике. Синиша је покривао леву страну терена, куда ниси ишле никакве акције, али он је био пресрећан јер је добио прилику да буде у игри. У самој завршници Синишина екипа је опет постигла го. Резултат је био 4:3! Сада им се смешила прилика за изједначење. И заиста, досуђен је пенал за Синишин тим. Дечаки су се договорали ко ће извести

пенал. Неко је рекао да пуца Синиша, али, то је значило да губе утакмицу. На изненађење свих, лопту су дали Синиши. Сви су знали да је то „немогућа мисија”, јер Синиша није знао, нити је могао правилно да шутира, а камо ли да погоди стативу или превари голмана.

Ипак, кад је Синиша стао иза лопте, противнички голман је, схвативши да Синишина екипа свесно ризикује пораз, ради тог јединственог тренутка у Синишином животу, одлучио да се баци на супротну страну, како би лопта ипак ушла у мрежу. Синиша је узео залет, замахнуо ногом и... траљаво закачио лопту, која је полако кренула ка супротној стативи. Утакмица би у том тренутку била решена, јер је лопта била спора, и свако од играча је могао да је стигне. Међутим, и они су се кретали сасвим лагано, па сви гледаоци повикаше:

– Трчи Синиша, трчи! Стигни је! Трчи, трчи и шутни је у

мрежу!!!

Никада у животу Синиша није толико брзо трчао. Једва је успео да стигне лопту, пре него што се откотрљала у аут. Дотетурао се и широм отворених очију, задихан, зауставио се да види шта ће даље. Сви повикаше:

– Шутни је у го!!! Шутни је у го!!! Ухвативши дах, Синиша је, напрежући последње атоме снаге, као у бунилу, некако умирио лопту, захватио је унутрашњом страном стопала и ... и сместио у мрежу!!!

Мук! ..., а онда провала одушевљења. Сви повикаше:

– Си-ни-ша! Сини-ша!
Пренераженом Синиши прискочише сви суиграчи грлећи га као хероја који је спасио свој тим од пораза.

Потресени отац је дрхтавим гласом, док су му се сузе котрљале низ лице рекао:

– Тог дана дечасти обе екипе донели су мало праве љубави и човекољубља у овај свет!

ЗАЉУБЉЕН У ЉУБАВ

Кад бих имао један комадић живота,
доказивао бих људимо колико греше
кад мисле да престају да се заљубљују кад остаре,
а не знају да су отарили када престају да се
заљубљују.

Кад би Бог за тренутак заборавио да сам ја
само крпена марионета
и подарио ми комадић живота
могуће је да ја не бих казивао све што мислим,
али несумњиво бих мислио све што кажем.

Ствари бих ценио не по ономе шта вреде,
већ по ономе шта значе,
спавао бих мање, а сањао више
схватио да сваки минут који проведемо затворених очију
губимо шездесет секунди светлости.
Ходао бих када други застану,
будио се док остали спавају.
Слушао бих друге кад говоре
и како бих уживао у сладоледу од чоколаде.
Када би ми Бог поклатио комадић живота,
облачио бих се једноставно,
излагао потрабушке сунцу
остављајући откривеним не само тело
већ и душу.

Боже мој, кад бих имао срце,
исписивао бих своју мржњу на леду
и чекао да огреје сунце.

Сликао бих Ван Гоговим сном
једну Бендитијеву поему,
а Сератову песму бих поклањао као серенату
у часу свитања.

Заливао бих руже сузама,
да бих осетио бол њихових бодљи
и стратсвени пољубац њихових латица.

Боже мој, када бих имао један комадић живота...
Не бих пустио да прође ни један једини дан,
а да не кажем људимо које волим да их волим
Уверавао бих сваку жену и сваког мушкарца
да су ми најближи
и живео бих заљубљен у љубав.

Деци бих даровао крила,
али бих има препустио да сама науче да лете
Старе бих поучавао да смрт не долази са старошћу,
већ са забрављањем.

Толико сам научио од вас, људи...
Научио да читав свет жели да живи
на врху планине,
а не зна да је истинска срећа у
савладавања литица.

Схватио сам да кад тек рођено дете
стегне својом малом шаком,
по први пут, прст свога оца,
да га је ухватило заувек.

Научио сам да човек има право
да гледа другог одозго
једино када треба да му помогне да се усправи.

Толико сам тога могао да научим од вас,
премда ми то неће бити од велике користи
јер када ме буду спаковали у онај сандук
Ја ћу на жалост почети да умирем,
хвала!

ГАБРИЈЕЛ ГАРСИЈА МАРКЕС

ПОСТ И ИСПОВЕСТ НИСУ УСЛОВ ЗА СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ

Патријарх српски Порфирије

Данас Хришћани када размислијају о литургији они често сматрају да је Литургија тј Евхаристија једна од седам светих Тајни. Међутим ако хоћемо предајнски да говоримо о светој Литургији онда под

Литургијом никако не можемо подразумевати једном од Светих Тајни. Зашто? Зато што када би нас неко питао шта је то идентитет Цркве, која је то лична карта Цркве ми не бисмо морали много да му говоримо него било само довољно да га одведемо на Свету Литургију. Управо Света Литургија јесте сама Тајна Цркве, јесте пројава и манифестација и образовање Цркве јер на Литургији налазе се сви, читава Црква. Ту је сам Христос у Светим даровима у Телу и Крви у Светом Причешћу, ту су сви верници, ту су и светитељи Божији који су и осликани на зидовима Храма у куполи Храма налази се Пантократор. Дакле Света Литургија јесте место, јесте простор на којем се остварује заједница верних и Бога и заједница верних међусобно.

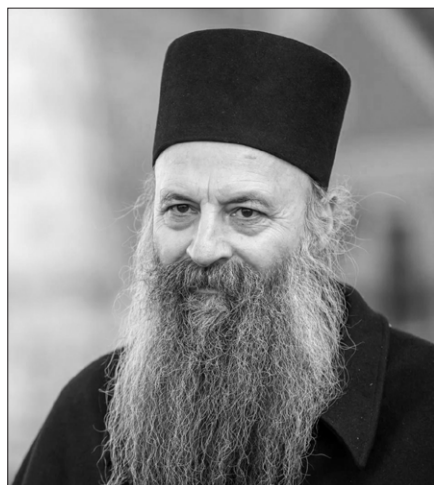
Долазећи у Цркву верник он долази из света, долази на Свету Литургију и доноси са собом читав свет. Доноси са собом и сво своје искуство, све оно што он јесте и

то приноси на Светој Литургији као уздарје Богу. Бог то прихвата и благодаћу својом освећује оно што му човек доноси симболи тога што је донето јесу хлеб и вино. Господ благодаћу својом претвара тај хлеб и вино у Крв и Тело Христово. Узимајући, и причешћујући се од Тела и Крви Христове сваки верник појединачно како и сама реч каже причешћује се постаје честица, постаје део тог саборног дела Христовог, постаје део Цркве Христове. Отуда као центар човековог живота, као сам смисао човековог живота овде у историји није простор у који ми долазимо да бисмо се индивидуално молили за своје појединачне духовне потребе које могу да постоје и које се испуњавају и на самој Светој Литургији. И то није коначни и примарни, најважнији циљ Свете Литургије. Заправо у Светој Литургији ми долазимо да бисмо кроз причешће потврдили и показали да припадамо Христу, да смо делови тога његовог Тела и да бисмо причешћујући се тим Телом и Крвљу Христовом примили све оно што Он носи у себи тј, пуноћу Божанства коју носи у себи.

Многи људи имају потребу да се припреме за Свето Причешће да би како се то каже били достојни Светих Тајни., Тела и Крви Христове. Једно такво схватање и

један такав менталитет заправо не изражава православну духовност и православно предање. Јер Свето Причешће увек је и искључиво само дар Божији. Никада ми не можемо себе припремити толико, никада не можемо себе очистити толико да можемо мирне савести осећајући се достојнима примили ту Свету Тајну. Ако бисмо говорили у складу са предањем Цркве једино што нас не удостојава Светога Причешћа то је осећање да смо достојни. Другим речима ако хоћемо да се припремимо адекватно за Свету Тајну Причешћа ми морамо у свом свакодневном животу у свом подвигу да у себи будимо осећање и свест да никада нисмо достојни љубави Божије. Али да управо због тога што је Бог, Бог љубави он нас такве какви јесмо недостојни прихвата и узима кроз љубав своју у своја недра и у своје наручје.

Разуме се да се одмах ту поставља питање, зашто пост и зашто онда Света тајна исповести унутар Цркве. Зар нису пост и исповест услови да бисмо се причестили, зар нису пост и исповест нека врста духовне припреме за Свету Тајну Причешћа? Свакако да пост и исповест јесу саставни део човековог духовног живота. Свакако да пост и исповест јесу неопходни за човеков духовни живот, али када говоримо о том тројству, Света Тајна Причешћа, пост и исповест, морамо знати да у складу са светоотачким духом, у складу са богословљем светих

отаца који јесу једини носиоци и тумачи православнога предања никада не постоји код њих забележена узрочно – последична веза ове три димензије човековога живота. Никада не условљава ни пост ни исповест Свето Причешће нити Свето Причешће зависи од поста и исповести. У православном предању, одувек се постило онда када Црква прописује пост тј. када Црква препоручује вернима да се подвизавају и духовно узрастају у периоду поста кроз саму тајну поста. Кроз одрицање од својих страсти, од свога греха али истовремено кроз задобијање врлина и Љубави као крајњи циљ поста. Са друге стране исповест одувек постоји као Света Тајна покајања у Цркви али то је нешто што се не може програмирати тј. не можемо ми споља, вештачим и механичким путем у некоме произвести осећање покајања као осећање радосне туге због пада који нам се десио али истовремено због

осећања присуства љубави Божије управо онда када нам се десио пад уколико ту љубав затражимо и уколико јој се обратимо. Дакле, не можемо насилно и споља у некоме произвести то осећање чежње за Богом. А потребу да неко то своје стање покајања то осећање радосне туге запечати и посведочи јавно изнесе пред Богом и пред свештеником не можемо произвести опет вештачки и ту потребу неко или има или нема. Онда када је има Црква постоји преко својих свештеника да би некоме ко осети ту потребу била уз њега и пружила му могућност да ту потребу своју и оствари.

Разуме се да најкраће говорећи с обзиром да је Света Литургија центар нашег живота управо због тога и само због тога што се причешћујемо Телом и Крвљу Христовим, ми треба да се причешћујемо када се литургија служи јер се она само због тога и служи. Ако бисмо строго догматски говорили, ми можемо чак да кажемо да се доводи у питање и смисао присуства нашега на Литургији уколико се нисмо причестили. Значи ми се причешћујемо онда када се служи литургија јер се Литургија само због тога и служи. А постимо онда када је Црква препоручила да постимо. То значи, четири велика поста, среду и петак и још неколико појединачних дана. Исповедамо се онда када имамо духовну потребу и јасно се ту види да једно друго не условљава.

Уколико бих ја као свештеник наложио некоме строжији и велики, силан и снажан пост а тај пост и та моја препорука би можда довела до тога да се потпуно да се раслаби духовно верник да он заправо више ни не жели да иде у Цркву. Или уколико бих ја некоме рекао да се причешћује једном у десет година или једанпут годишње уколико би то заправо умањило његову чежњу за Христом онда бих ја погрешно поступио. То су врло деликатне ствари јер духовни живот се тиче нашега односа са Богом и све што чинимо као свештеници поготово када је реч о Светом Причешћу и у вези са тим и о посту и исповести морамо све да чинимо да тако да то буде на изграђивање тела Христовог, то значи на изграђивање верника као на живих икона Божијих.

Причешће као центар нашега живота мора бити и наша стална брига и без обнове те Литургијске свести, без осећања који се темељи на нашем сједињењу са Христом кроз Свете Тајне, кроз Причешће Телом и Крвљу Христовом, да без тог осећања не може бити ни праве Литургијске обнове и да у суштини нема ни духовног живота. Духовни живот није апстракција није својеврсно појединачно индивидуално самозатворено медитирање о некаквим духовним вредностима и медитирање о Богу, него је то један реалан живот који се темељи и извире из Светога Причешћа али се и враћа опет изнова Светом Причешћу.

КАКО ПОСТУПАТИ СА СВОЈИМ ДУШЕВНИМ НЕМИРОМ?

Владета Јеротић

Душевни немир у нама, најпре је позитиван, конструктиван немир, усмерен на унапређивање и сазревање човека. Овај немир је од Бога послат као опомена, изазов и шанса „палом човеку“ да се опет усправи, подигне очи своје небу и сачека послање Духа Светога који ће га даље водити земаљским путем у небеско пространство. Због чега је човек најчешће немиран? Зато што је гладан и жедан, што га нагони муче (сексуални и агресивни), што је болестан и има болове, што је радознао, што је брижан, што воли и мрзи и што се боји смрти. Анализирајмо мало ове најчешће узрочнике људског немира.

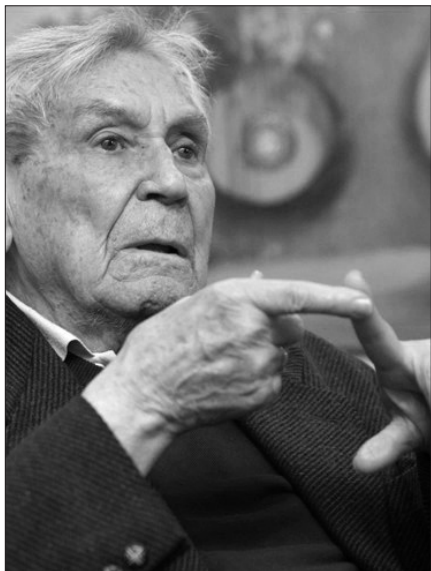
Телесна глад и жеђ изазивају највећи могући немир. Они се морају задовољити да би човек схватио да ни онда, стварно, није задовољан. Схватиће тада, можда, да постоји у њему и једна друга, слично јака, метафизичка глад и жеђ – за трансценденцијом, Богом, правдом.

Сексуални и агресивни нагони најјачи су нагони у човеку

после нагона самоодржања. И они траже, већ веома рано, у дечјем добу, да буду задовољени („дечја сексуалност“ није више за психолошку науку само Фројдова фантазија, већ чињеница; „дечја агресивност“ није измишљотина Алфреда Адлера или Меланије Клајн, већ нешто што сви родитељи из искуства знају). И њих треба задовољити (не говоримо тренутно о могућностима сублимације нагона), да би човек схватио да се иза сексуалног нагона крије љубав, као трансцендентна димензија секса, а иза агресивног, нагон ка сазнању, манифестован као радозналост. Јер, и када човек ублажи сексуалност истинском љубављу према партнеру, вечни боготражилац у њему (кад је само једном истински пробуђен), наставиће са даљњим открићем, сагледавши, сада већ духовним очима, да иза љубави према партнеру стоји љубав према Богу, а у нагону ка сазнању – богопознање или богооткривење.

Сви су људи болесни и нема човека који не зна за болове, физичке или душевне. Велики средњевековни лекар, филозоф и

мистичар, Парацелзус, рекао је: „Болести потичу из краљевства природе, а оздрављење долази из краљевства духа“. Дуго трајање неке болести и болова, пружају прилику човеку да иза препознатог узрочника болести (неке бактерије или вируса), угледа стварног узрочника – Опомињача наше грешне и смртне природе који нас и преко болести привлачи к себи.

Човек је душевно немиран, јер и воли и мрзи, некад, и дуго, једног истог човека (дете родитеља, брачни партнери један другог); човек је несрећан када му се на љубав не одговори љубављу (онда је и у стању да омрзне раније вољеног), несрећан је када је у страху да ће да изгуби вољеног, дубоко жалостан и

немиран када га стварно изгуби. На овој истини која има корене у независној жељи људској, велики индијски филозоф Буда засновао је своје филозофско учење о четири истине и осмоструком путу спасења. И за хришћанина и за психолога, међутим, једно је јасно: човек остаје немиран доклегод воли и мрзи.

Сви се људи, најзад, боје смрти (отуд душевни немир у њима), јер је узрочник сваког људског страха – страх од смрти. Сви су људи брижни, јер је „брига“ онтолошка категорија људског бића, као и страх и кривица. А шта стоји иза страха и бриге?

„Све док човек неприлично живи он осећа страх од смрти. Ако се за живота приближи Богу, онда његова љубав гаси оба та страха“, каже свети Исак Сиријан из VII века после Христа.

Покушали смо анализом најчешћих људских немира, сукоба и узнемирености, као и њихових узрока да покажемо смисао и сврху свих ових немира. Непрепознавање сврхе и смисла душевних немира, осуђује човека на „принуду понављања“ истих, на прибегавање бројним механизмима одбране (нарочито потискивања, пројекције, негације и идентификације са агресором), на хроничну неурозу, резигнацију и депресију. Сви

наши немири у томе случају постају бесмислени, као Малох који гута жртве, а никад није засићен. У сваком православном календару набројани су главни (или смртни) греси, узрочници наших најтежих душевних немира, а који, практично, сви произлазе из наших нагона, иза којих нисмо никад спознали Дух:

Гордост – грех који извире из агресивног нагона и нагона ка сазнању човекобога, иза кога човек није открио љубав Богочовека.

Среброљубље – грех који долази из нагона за сакупљањем и поседовањем, иза кога се није уочила препорука Христова (парафразирамо): Не брините се шта ћете јести, пити, скупити и имати, јер о томе, за вас, брине Онај који вам броји сваку влас на глави.

Блуд – грех који има корене у сексуалном нагону који постаје сврха самом себи, уместо да се нагонски пориви сексуалне енергије у току живота постепено сублимирају и тако, иза сексуалног нагона, открије чежња човека за спајањем са Другим у Целину из које је човек произашао.

Завист – заједно са гордошћу, један од најјачих и најстаријих

људских нагонских страсти. Луцифер је, према наговештајима у Старом завету (Језекиљ, 28, 12 – 16, Исаија, 14, 12 – 14) из зависти отпао од Бога, змија из рајског врта због зависти према Богу завела је прве људе, а већ одојче, од неколико месеци, према уверењу дечје савремене психологије, почиње да осећа завист; касније се зависти придружује љубомора, а и једна и друга страст у стању су да муче човека у старости, до саме смрти, Божијом помоћу савладана завист, топи се у радост давања, у блаженом стању оног ко се од срца радује сваком богоугодном успеху другог човека.

Неумереност у јелу и пићу – грех који слепо задовољава нагон исхране остајући му целог живота роб, уместо да човек постане гладан и жедан, не само земаљске хране, без које Бог зна да он не може постојати, већ гладан и жедан Бога и Његове правде.

Гнев – храни се агресивним нагонима, гордошћу и завишћу, бескрајним и бесомучним човековим самољубљем и себичношћу, жељом за апсолутном влашћу и потчињавањем свега, људи и природе својој вољи – самовољи. Исту ону енергију из које гнев

црпе себи храну, просветљени хришћански ум, користи у другом правцу – негујући смерност, кротост и трпељивост.

Очајање – грех свих оних људи који нису савладали страх од живота и од смрти, који су хтели да сами себи остану судије, који су се уплашили љубави другог човека, који се никад нису разрешили прастарих људских амбивалентних осећања љубави и мржње.

Није „судбина“ она зла вила или рђави Усуд из народних паганских веровања који одређује људски живот од рођења до смрти, већ човекова слободна воља, његова одлука о смислу и сврси његових душевних и телесних немира. „Судбина је замка коју сами себи постављамо“ (Исак Сингер), и то онда када одбијемо да тражимо (јер ако тражимо и наћи ћемо, ко куца отвориће му се!) шта се крије у скривеним дубинама наших немира. Само Дух може да нам открије смисао дубине наших душевних и физичких немира. У хришћанству ми тај Дух називамо Свети Дух, треће лице Свете Тројице.

Када сам недавно сусрео у манастиру Витовници (можда једином манастиру у Србији у

коме се не говори о политици!) једног честитог богомољца, средњих или већ и старијих година, скоро без икакве школе, избеглицу из Босне, коме је све попаљено у селу, коме су оба два сина рањени у борбама, један теже (вероватно ће остати инвалид) и када сам га упитао како стишава свој душевни немир, убедљиво и мирно одговорио ми је: „Ничим не могу да га стишам осим дугим, понављаним читањем Јеванђеља и Псалама“. Ево, примера човека коме је Дух, у кога је поверовао, умирио душу, разјаснивши му Божијом Речи смисао немира. Зар у школованом Србину није тај исти Дух, такође, присутан, као и у овом простом православном човеку! Није, све док њиме влада највећи од свих грехова, јер од њега и сви други потичу – гордост! „Смири се, горди човек“, поручује велики Достојевски, подједнако гордој Европи и гордим Словенима.

PASCHA

DO NOT BE AFRAID,
I AM THE FIRST AND THE LAST AND THE LIVING;
AND I WAS DEAD AND HERE I AM ALIVE FOREVER”
(REV. 1: 17-18)

This is how the writer of the prophetic book, His beloved disciple St. John the Theologian describes the appearance of the Risen Christ. Here is the hope for all of us who call ourselves by His name (Acts 11:26; 1 Peter 4:16) that even though we die, we will live in another life and be resurrected at the end of this world. He, as the Son of God and the Savior of the world, should be first in all things (Col. 1:18; I Cor. 15:23). He opened the door of the Kingdom of Heaven to us that no one can close anymore. Our greatest joy is that we will live with Him forever. The promise of our life is His life and the promise of our resurrection is His resurrection (I Cor. 15:22). For, as one of our great theologians said: *“First of all, Pascha has a universal significance. Because with His resurrection, the Godman solved the main problem of the human being: the problem of death. And thus it is also with life.... With the Resurrection, the Godman injected the serum of immortality into human nature and proclaimed people to be*

immortals “.

We should be aware at all times and grateful for the immeasurable love of God the Father who gave us His Son so that whoever believes in Him should not perish but have everlasting life (John 3:16). And when He gave Him as a gift to us, He gave us all the gifts along with Him. And that gift, the greatest gift of the Son of God to us, His Resurrection, we do not celebrate once a year, like other holidays, but every Sunday of the year. And that is because it is the “Feast of Feasts and celebration of celebrations.” In the second century after Christ, the great Christian writer Clement of Alexandria said that a true believer, fulfilling the commandment of the Gospel, makes every day a day of the Lord, because he distances himself from evil thoughts and receives good thoughts by celebrating the Resurrection of the Lord. And that Holy Father’s thought has remained and will always remain relevant in Orthodoxy. Because of that, St. Seraphim of Sarov greeted

everyone he met: *Christ is risen, my joy!*

Dear brothers and sisters,

The world has been battling the Covid-19 pandemic for more than two years. Many have lost their mother and father, brother or sister, husband or wife, godfather or friend prematurely. And it hasn't calmed down yet. Let us also mention our brothers in the long-suffering Kosovo and Metohija, who have been enduring persecution and suffering for decades in the face of worldly powers. And many laid down their lives to defend the cradle of Serbia. We remember the pogrom that happened 18 years ago. May our Lord, who has power over life and death, grant His eternal Kingdom to the dead, and may He wipe away every tear from the eyes of the living (Rev. 7:17).

These days, however, there have been war temptations, not only on our kindred but on the whole of Orthodoxy, and even the whole world. Someone managed to sow the seeds of hatred among the brothers. First of all, the father of lies (John 8:44; Matthew 13: 31-32, 36-39), and then those who stick to the old proven adage: *Divide et impera - Divide and conquer!* Therefore, let us pray daily to our Lord Jesus Christ, the God of peace (Ephesians 2: 14-17; Thess. 5:23), to bring His peace and love among our Orthodox brothers, Russians and Ukrainians, and to deliver us all from temptation, visible and invisible enemies. Let us not

forget that all that is happening to us is due to our sins, as it happened to the chosen people (Deut. 28). But we believe the words of St. Paul the Apostle: "*No temptation has overtaken you except such as is common to man; but God is faithful, who will not allow you to be tempted beyond what you are able, but with the temptation will also make the way of escape, that you may be able to bear it.*" (I Cor. 10:13).

Despite all these troubles, let us exclaim with the Holy Prophet: "*This is the day the Lord has made; we will rejoice and be glad in it*" (Ps. 118:24). We are grateful to you, dear brothers and sisters, for selflessly donating from the heart to our Diocese, the monastery and its churches, as well as to all those who needed help. May the Risen Lord return to you in His eternal goodness.

Finally, I greet you all from the bottom of my heart with the happiest greeting:

**CHRIST IS RISEN!
TRULY HE IS RISEN!**

Your intercessor before the Risen Lord Jesus Christ,

BISHOP OF CANADA

What to Expect When Visiting an Orthodox Christian Church

INTRODUCTION TO ORTHODOXY

Βήμα Ορθοδοξίας
vimaorthodoxias.gr

The visitor to an Orthodox church is usually impressed by the unique features and the external differences between this place of worship and those of the various traditions of Western Christianity. The rich color, distinctive iconography and beauty of the interior of an Orthodox church are in sharp contrast to what one often finds in many Roman Catholic and Protestant churches. When one enters the interior of the Orthodox Church it is like stepping into a whole new world of color and light. The art and design of the church not only create a distinctive atmosphere of worship, but also reflect and embody many of the fundamental beliefs of Orthodoxy.

Beauty and Symbols

The Orthodox Church believes that God is the Creator of heaven and earth. The Creator is present through His handiwork. This means that the material world, being valuable and good (Genesis 1:31), is an important means through which God shows His love for us. The Orthodox Church affirms these convictions through

her extensive use of material creation not only for the embellishment of her places of worship, but also in the Holy Eucharist (Communion), the sacraments and other prayer services. For example, when the bread and wine - “the first fruits of creation” (Romans 11:16) - are offered in the Holy Eucharist, they are also a symbolic offering of all creation to God its Creator. The Holy Eucharist, known as the Divine Liturgy, is the Church’s great action and prayer of thanksgiving.

Using the gifts of creation, the interior of an Orthodox church is a place of beauty. Designed to create an atmosphere which is special, the building expresses a sense of joy and an appreciation of God’s blessings. Orthodoxy recognizes that beauty is an important dimension of human life. Through iconography and church appointments, the beauty of creation becomes a very important means of praising the Triune God. The divine gifts of the material world are shaped and fashioned by human hands into an expression of beauty which glorifies the Creator. As the pious woman in the Gospel story poured her precious oil on the feet of Our Lord (Luke 8:38), Orthodoxy seeks always to offer back to God our gifts of beauty and praise.

Sacred Space

The church interior is both the background and the setting for Orthodox worship. The art and architecture are designed to contribute to the total experience of worship, which involves one's mind, feelings, and senses. The Holy Eucharist and the other sacraments take place in God's midst, and they bear witness to His

are blessed, consecrated and set aside as sacred space designed for worship. The whole church bears witness to God's dwelling among His people.

Ideally, an Orthodox Church building is relatively small in size to emphasize and enhance the sense of community in worship. The church is generally constructed in the form of a cross and divided into three areas: *the*

orthodoxy recognizes that beauty is an important dimension of human life.

presence and actions. In the Orthodox tradition there is a very strong feeling that the church is the 'House of God' and the 'place where His glory dwells.' God is present everywhere. And, we can turn to Him in prayer in all places and circumstances. Yet, the interior of the church is designed to enable us to lift our hearts up in song and prayer. For this reason, all Orthodox churches

narthex, the nave, and the sanctuary. The narthex is the entrance area where the faithful make an offering, receive a candle, and place it before an icon. Here, the faithful offer a personal prayer before entering the nave and joining the congregation.

The nave is the large center area of the church where the faithful gather for worship as members of the

community of faith. Although most Orthodox churches in this country have pews, some follow the custom of having an open nave with few seats. On the right-hand side of the nave is often the bishop's chair from which he presides as a living icon of Christ among his people. Even in the bishop's absence, the chair reminds all that the parish is not an isolated entity but is part of a metropolis or diocese which the bishop heads. On the left-hand side of the nave is the pulpit where the Gospel is proclaimed and the sermon is preached. Often the baptismal font is also placed in this area. The choir and the cantors frequently occupy spaces at the far sides of the nave.

The sanctuary is the most sacred part of the church, and the area reserved for clergy and their assistants. The sanctuary contains the Holy Altar and is separated from the nave by the Iconostasion.

The Altar

The Altar or Holy Table is the heart and focal point of the Orthodox church. As God's people, we gather before the Altar. There, the Eucharistic gifts of bread and wine are offered to God the Father as Christ commanded us to do at the Last Supper (Luke 23:20). The Altar, which is usually square in shape, stands away from the wall and is covered with cloths. A tabernacle, with reserved Holy Communion for the sick or dying, is set upon the Altar, together with candles. When the Divine Liturgy is not being celebrated, the Book of Gospels is always placed in the center

of the Altar. Behind the Altar is a large cross with the painted figure of the crucified Christ. Often the chair of the bishop is also located behind the Altar.

Iconostasis

The iconostasis is the panel of icons which separates the sanctuary from the nave. Its origin is in the ancient custom of placing icons on a low wall before the sanctuary. In the course of time, the icons became fixed on a standing wall. In contemporary practice, the iconostasis may be very elaborate and conceal most of the sanctuary. Or, it may be very simple and open in accordance with more ancient custom.

Icons

An icon is a holy image which is the distinctive art form of the Orthodox Church. An icon may be a painting of wood, on canvas, a mosaic or a fresco. Occupying a very prominent place in Orthodox worship and theology, icons depict Christ Our Lord, Mary the Theotokos, the saints and angels. They may also portray events from the Scriptures or the history of the Church, such as the Birth of Christ, the Resurrection, or Pentecost. The icon is not simply decorative, inspirational, or educational. Most importantly, it signifies the presence of the person depicted. The icon is like a window linking heaven and earth. When we worship we do so as part of the Church which includes the living and the departed. We never lose contact with those who are with the Lord in glory. This belief is expressed every time one venerates an icon or places

a candle before it. Orthodox churches have icons not only on the iconostasis but also on the walls, ceilings, and in arches. Above the sanctuary in the apse, there is very frequently a large icon of Mary, the Theotokos and the Christ Child. The Orthodox Church believes that Mary is the human person closest to God. This very prominent icon recalls her important role in the Incarnation of Jesus Christ. The icon is also an image of the Church. It reminds us of our responsibility to give birth to Christ's presence in our lives.

The icon of Christ the Almighty, the Pantocrator, is on the ceiling or in the dome. This icon portrays the Triumphant Christ who reigns as Lord of heaven and earth. Looking downward, it appears as though the whole church and all of creation comes from Him. Looking upward, there is the sense that all things direct us to Christ the Lord. He is the "Alpha and the Omega" (Rev. 22:13), the beginning and the end of all. This is the message of Orthodoxy.

Holy Communion

When you visit, please keep in mind that the Orthodox Church practices closed communion. This is not for triumphalistic reasons, but for very important theological reasons. In doing so we follow the practice of the ancient Church. "Open communion" is a relatively recent innovation and was not the practice of the Church beginning in the New Testament period. All are welcome to come forward at the conclusion of the Divine Liturgy to share in the antidoron – the

blessed bread – which is offered to all.

What does incense symbolize and what does incense mean?

Incense

It is one of the three gifts offered by the three Wizards to our Lord. It symbolizes our prayer rising like smoke, to God's throne. As incense meets with lit coal and does not stay there, but since after it is heated it goes up and spreads the fragrance, so do our souls with warm and warm faith praying, they should not stick to the earthly materials when they worship God but flatter to the upper whirlpool, infiltrated by material care. By lifting our mind and soul up, our prayer becomes cleaner and our fellowship with God more meaningful. The incense takes us to the place of prayer of the Saints to the One and True God and reflects the presence of the Lord and the Saints in our lives.

Memorable

The incense we use in the Holy Temples are mobile metal utensils that at the bottom accepts the lit coal or coal dust. It is detachable from four chains with twelve little rings. They symbolize the four Evangelists and the twelve Apostles respectively. The base of the incense symbolizes the human nature of Christ in the gutters of His Holy Mother. The burning coal symbolizes the fire of divinity. It is the depth that is burning but not consumed. Fire also symbolizes Divine Love which burns the heart of every believer as a fire.

OUR PROBLEM WITH FORGIVENESS

Katherine Kelaidis

People really like Hell. Or at least they really like the idea of Hell. And many are positively gleeful at the notion of some or another of their fellow human beings being tormented forever in its fiery furnaces (that's right, forever, for eternity, for an expanse of time the human mind cannot fully comprehend). Oddly enough, it is clear that, pious professions aside, even eternal damnation's most ardent supporters do not believe themselves in line for torments everlasting.

I suppose I always knew this. I grew up in Colorado before Colorado was cool, in a time when the state's political and cultural life was dominated by Focus on the Family and evangelical megachurches. And I have known plenty of people who believe that unless you are "born again" in a rather specific way, you are damned for all time. None of these people, to be clear, believed that the Orthodox

baptism I received as an infant was of any effect and feared (one cannot help but believe honestly) for the state of my immortal soul. And let's not kid ourselves. Though we Orthodox, in general, might take a slightly less legalistic approach to the question of salvation and damnation, the immense popularity of the idea of aerial toll houses over the past few decades gives proof to the fact that we are just as morbidly obsessed with God's impending judgement and wrath as your run-of-the-mill televangelist.

So, yes, I knew that Hell, or more specifically the idea that some people would be damned for all time, had a special hold on our collective imagination. That being said, I was still surprised by the reaction that David Bentley Hart's *That All Shall Be Saved* has received, even in circles where I suspected that it would be well-received. Some of the objection, at least superficially, seems to be that Hart is not apologetic enough in his attack on the idea of eternal

---

Katherine Kelaidis is a writer and historian whose work focuses on early Medieval Christianity and contemporary Orthodox identity in non-traditionally Orthodox countries.

Public Orthodoxy seeks to promote conversation by providing a forum for diverse perspectives on contemporary issues related to Orthodox Christianity. The positions expressed in this essay are solely the author's and do not necessarily represent the views of the editors or the Orthodox Christian Studies Center.

damnation, which frankly seems a bit odd, to be honest. As Hart quite eloquently and skillfully demonstrates in page after page of his book, the real obscenity lies in the argument that God, whom we revere as all-good and all-loving, would construct the universe in such a way that even one soul which He created would find its end to be eternal torment. Hart is right. The universalist argument is, when logic and compassion are applied, when humanity's fingerprints are wiped clean from the glass of our theology, essentially irrefutable. What seems to have so shocked and offended is not that Hart has made the argument for universal salvation, but that he has made it boldly and unapologetically.

Because universalists are supposed to be apologetic about our position. We are supposed to express it as a hope, perhaps a childish or naive one. And we are supposed to make large allowances for the possibility that we are wrong. A nod of deference to the majority consensus. The fact that I have continually offered the title of Hart's book as *That All Might Be Saved* speaks to the reflexive uncertainty that I have cultivated around my own belief that, in the fullness of time, God will reclaim all He has created. Hart has succeeded in laying out the argument for universal salvation and against eternal damnation with such logic and clarity as to make it apparent that such uncertainty is uncalled for. And the reaction from others to this has made equally clear the horrid miscalibration

in the moral compass of Christendom.

I read *That All Shall Be Saved* in the same week that Amber Guyger was convicted and sentenced in the murder of Botham Jean. At her sentencing, Jean's brother, Brandt Jean, offered Guyger, a former Dallas police officer, his forgiveness and a hug. It was a deeply private moment that generated a huge amount of public controversy. An act of personal forgiveness, born of Brandt Jean's Christian faith, mired in the complex landscape of American racism and police brutality, both past and present. Across the political

spectrum, people pounced on the moment to make their already long-established point. This included the clearly wrong point that what Guyger did was not that bad, as well as the correct point that there are legitimate questions about how, against the backdrop of America's horrific racial history, black forgiveness of injustice has been weaponized in the service of white supremacy. But just as Jean's forgiveness of his brother's killer should not be used to dismiss the injustice of his brother's death, these legitimate questions about a culturally and historically specific rhetorical phenomenon should never (least of all for Christians) serve as an excuse

to reject forgiveness as the best and only sustainable path. What was clear in the public reaction to that moment of grace, that human act of pardon, was how deeply uncomfortable we all are with forgiveness, with mercy, with grace. It demonstrated how (depending on what we need it to be in any given moment) we see such grace as either a giant eraser coming down from the sky and whipping clean every consequence or as the Path of Fools, destined to uphold and establish forever every cruelty, every injustice, every barbarism. The truth, however, is much grander: forgiveness and grace are the tools by which God will repair the broken cosmos, the means through which the Creator will at last restore His creation. And our ability to participate in this grand restoration is an act of the Divine economy, a blessing not a burden. And, ultimately not something that needs us. God could do it alone. He simply prefers to do it with us.

The reaction to Brandt Jean's forgiveness illuminated the reaction to David Bentley Hart's book, because they were born of the same impulse, the same error in our thinking and theology. Or rather, the same broken spot in our humanity. And it reminded me of a story from my childhood: I have a sister who is only fifteen months younger than me. It is the perfect recipe for sibling rivalry, and as children we fought intensely and often. When we did, we would inevitably get sent by my mother down to my father's office to have our punishment doled out. What I remember most about sitting on that brown leather couch opposite

Baba's mahogany desk, loaded with case briefs, a Black's Law Dictionary, and leather-bound volumes of the Colorado Revised Statutes, was not my own apprehension at lost privileges or extra chores, but the positive delight I felt in the knowledge that my sister was about to get it good. Somehow the pleasure I took from knowing my sister would be punished, removed my own fear of punishment. It was a temporary delight, however, one that quickly disappeared when the effects of my own penalty came into being.

I cannot help but think that our collective discomfort with forgiveness and attachment to eternal damnation is not all that different than the delight I felt in my father's office.

There is something deeply satisfying about anticipating our enemies' (and even our annoying little sisters')

punishment, even when it puts us in the firing line. But I would not worship a God who offers us such a perverse pleasure as holy. And thus I am fortunate that this is not the God who rules the universe. Our God has a much grander plan in store for His creation and for us His creatures.

"Do not call God justice," said St. Issac the Syrian *"for he has not dealt justly with you."* Which I suppose, if we for a second look past his saintly mantle, is not a very polite or apologetic way to remind us of God's mercy. That All Shall Be Saved is a well-argued, well-reasoned piece of theology. It demonstrates its irrefutable point as just that. And the collective reaction to it by so many demonstrates exactly why it is needed.

Hell is popular, and it is time we start asking ourselves why the hell that is.

IN DEFENSE OF COMPASSION

by His Eminence Metropolitan
Ignatius of Demetrias (Volos, Greece)

History is filled with the abominations of humanity and the dismal fate of those peoples who embraced them. The Church has always, under all circumstances, stood in opposition, constantly proclaiming that, in the face of globalized problems, the only contribution which is consistent with its ideals is faith in the God of love and the directly proportional faith in and love for human beings, and especially the forgotten and discarded by the powerful of this world.

In the life of every organization there are fundamental values which enable it to endure over time and preserve its identity. The Church is a theanthropic organization, whose course through history is supported by the ethos and values revealed by God himself, through His incarnation in human form.

The uniqueness of the Christian faith lies in the fact that the central character in its worldview is not God, nor his desire to impose His authority and power on humanity. The central

character in God's historical activity is humankind, with the basic purpose of bringing out the value of human beings and the achievement of a life of high quality with fulfillment, emotional riches and the preconditions to enable them to release themselves from corruption and follow the founder of the Church, Jesus Christ, in eternity. Our people proceeded for centuries with these principles and values and it was this strong humanism—in essence “theohumanism”—which enabled them to survive against apparently superior worldly powers.

For the Church, the serious issue of refugees and migrants is first and foremost a humanitarian question. In other words, it is an issue which touches its fundamental principles and values. While the concepts of “principles” and “values” are not identical, they have one thing in common: that they are the starting point, not to be relativized or counterbalanced against outside criteria—geopolitical, national, diplomatic, economic—which are possibly significant, but secondary.

At the moment that a destitute human being is struggling for survival

This piece was originally published in Greek in the newspaper “Τα Νέα” on Nov. 9, 2019. English translation courtesy of Soo Town

Public Orthodoxy seeks to promote conversation by providing a forum for diverse perspectives on contemporary issues related to Orthodox Christianity. The positions expressed in this essay are solely the author's and do not necessarily represent the views of the editors or the Orthodox Christian Studies Center

At the moment that a destitute human being is struggling for survival in a sinking boat, at the mercy of politicians and slave traders all Christians who wish to remain consistent with the principles and values which they inherited, act with compassion and humanity, two elements of a culture which is deeply Christian

in a sinking boat, at the mercy of politicians and slave traders, the Greeks, as all Christians who wish to remain consistent with the principles and values which they inherited, act with compassion and humanity, two elements of a culture which is deeply Christian and, if we take into account the ancient times, also deeply Greek. First they will extend a helping hand, first they will offer care, first they will rescue; and only after this is done, will they think, consider and fight for measures which will, without compromising the above values, provide solutions for the wide range of problems which undoubtedly accompany this phenomenon of our times.

In any case, it is the defense of precisely these values which rescues the reputation of and gives value to the entire European culture, which has become a refuge and “Promised Land” for millions of people throughout the world. This fact in no way negates the indescribable responsibility of the great powers for the situation which prevails in some countries, where pain and horror are born on a daily basis. On the contrary, it makes it all the more necessary for the fundamental

Christian values of European culture to find supporters and exert a more active influence on political decisions. Only pressure from nations who have “digested” these values will be able to spread this humanitarianism outside as well as inside the walls. And if this humanitarianism gets destroyed, the consequences will affect not only immigrants, but also those who, in the name of national and cultural “purity,” reject them.

In short, it is not immigrants who constitute a danger, but rather the inhumane stance towards them. Walls may be built, barbed wire set up and mines laid, but these will enclose within them creatures who imagine themselves safe while being essentially inhuman. Political, diplomatic, and organizational measures are necessary, as well as measures to keep the situation under control, and they should be serious, systematic and consistent. However, they must also be continually informed by the humanitarian principles of Christian culture which has so far proved that it is able to absorb foreign elements without alteration of its identity and without putting its future course at risk.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР
СВЕТИ САВА
SAINT SAVA
SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Свештенство са Управним
Одбором вам жели срећан и
благодисловен Васкрс!

The clergy and the Board
of Directors wish you happy
and blessed Easter!

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

CHRIST IS RISEN!
HE IS TRULY RISEN!

Позивамо вас да помогнете своју
цркву вашим васкршњим донацијама.

Сваки ваш прилог нам је од велике
помоћи. Донације можете послати у
виду чека на адресу цркве (505 East
63rd Ave. Vancouver, BC, V5X 2K3),
са назнаком

(Васкршњи прилог за ЦШО Св. Саве),
као и е-transfer-ом на адресу
info@svetisava.net

као и онлајн уплатом на адресу:
https://www.svetisava.net/donate.

Благослов вама и дому вашем!

We invite you to help your church with
your Easter donations this year as well.

Each of your contributions is of great
help to us. Donations can be sent in the
form of a check to the address of the
church (505 East 63rd Ave. Vancouver,
BC, V5X 2K3), with an indication

(Easter donation for CSC St. Sava),
as well as by e-transfer to
info@svetisava.net

as well as online payment at:
https://www.svetisava.net/donate.

May God bless you and your family!

Наш храм је отворен сваког дана од 10-20 часова
Our church is open daily 10AM - 8PM

ЈЕРЕЈ МР ВУК МИЛИШИЋ
(Старшина)
Rev. Vuk Milisic, ThM (Dean)
505 East 63rd Ave. Vancouver, BC,
V5X 2K3
(778) 957-9991
vuk_83@yahoo.com

ЈЕРЕЈ МАРКО РАДМАНОВИЋ
Rev. Marko Radmanovic
505 East 63rd Ave.
Vancouver, BC V5X 2K3
(604) 600-2922
markoradm@yahoo.com

ИЗ ЖИВОТА НАШЕ ПАРОХИЈЕ